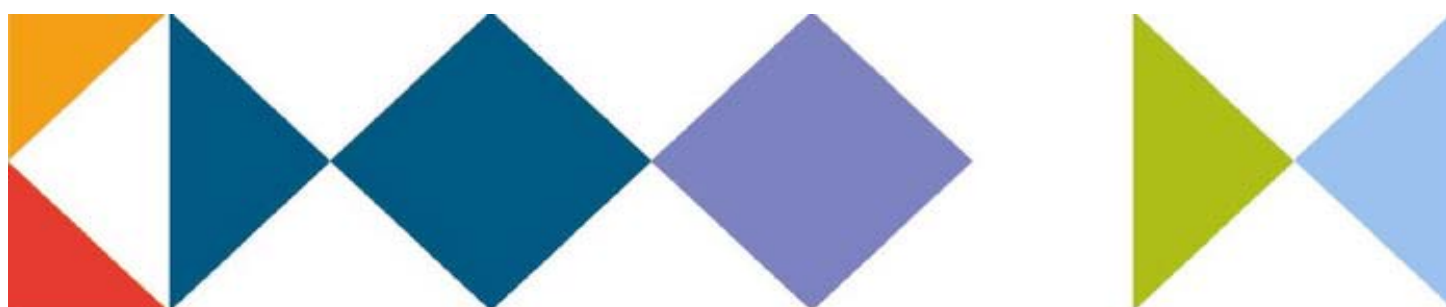

2011:11

Samordning av varselinsatser under finanskrisen åren 2008 och 2009

MISSIV

DATUM
2011-05-09
ERT DATUM
2010-07-01

DIARIENR
2010/136-5
ER BETECKNING
N2010/4853/RT

Regeringen
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Uppdrag att följa upp samordning av insatser med anledning av varsel

Regeringen uppdrog den 1 juli 2010 åt Statskontoret att följa upp arbetssättet med samordning av insatser med anledning av varsel.

Statskontoret överlämnar härmed sin redovisning av uppdraget i rapporten *Samordning av varselinsatser under finanskrisen åren 2008 och 2009* (2011:11).

Generaldirektör Yvonne Gustafsson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Bob Pernodd och utredare Rebecca Hort, fördragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Yvonne Gustafsson

Rebecca Hort

Innehåll

	Sammanfattning	7
1	Uppdraget	11
1.1	Innehåll	11
1.2	Genomförande	12
1.3	Avgränsningar	14
1.4	Läsanvisning	14
2	Det regionala tillväxtarbetet till vardags	17
2.1	Den regionala tillväxtpolitikens inriktning	17
2.2	Ansvarsfördelningen på regional nivå	18
2.3	Samordning	20
2.4	Verktyg	24
2.5	Sammanfattande iakttagelser	27
3	Bakgrund till samordnarnas uppgifter	29
3.1	Stora varsel	29
3.2	Regeringens åtgärder	31
3.3	Ansvar vid varsel	33
3.4	Särskilda uppdrag	36
3.5	Sammanfattande iakttagelser	40
4	Samordningen i Regeringskansliet	41
4.1	Regionala samordnare efter hand i alla län	41
4.2	En dörr in till Regeringskansliet	47
4.3	Samverkan mellan departementen	49
4.4	Regeringskansliets erfarenheter av arbetssättet	51
4.5	Sammanfattande iakttagelser	53
5	Samordningen i länen	55
5.1	Arbetets former	55
5.2	Aktörerna fördjupade samarbetet	58
5.3	Mindre problem med rollfördelningen	61
5.4	Utnämningarna gav legitimitet	62
5.5	Information kontra dialog	63
5.6	Regional och lokal efterfrågan på Arbetsförmedlingen	65
5.7	Sammanfattande iakttagelser	66

6	Värdet av att utse regionala samordnare	69
6.1	Samordningen vilade på befintliga strukturer	69
6.2	Tidigare erfarenheter togs till vara	70
6.3	Risk för otydliga roller	71
6.4	Det fanns ett politiskt värde	73
6.5	Förutsättningar för samordning goda även utan regeringens utnämningar	74
	Referenser	77
	Bilaga	
	Regeringsuppdrag	81

Sammanfattning

Hösten 2008 drabbades fordonsindustrin av stora varsel. Den ekonomiska krisen och varslen spred sig under hösten även till andra branscher. Mot denna bakgrund utnämnde regeringen landshövdingar och regionala politiska företrädare runt om i landet till regionala samordnare. Inom Regeringskansliet tillsattes samtidigt en statssekreterargrupp för att underlätta dialogen mellan regeringen och de regionala samordnarna. Statskontoret har på regeringens uppdrag följt upp hur samordnarna genomfört sitt arbete, vilka aktörer som deltagit och vilka roller aktörerna haft. I uppdraget till Statskontoret har det även ingått att redovisa erfarenheter och resultat från arbetssättet.

Utnämningarna av de regionala samordnarna ska tolkas mot bakgrund av det inledningsvis allvarliga och senare osäkra ekonomiska läget som präglade stora delar av svensk ekonomi hösten 2008 och 2009. Utnämningarna ska även ses mot bakgrund av dels det ansvar för regionalt tillväxtarbete som i flertalet län numera ligger på landstingen eller kommunerna, dels det breda och starka samordningsuppdrag som länsstyrelserna har.

Vad bidrog utnämningen av regionala samordnare till?

Det finns anledning att ifrågasätta om utnämningen av regionala samordnare verkligen stärkte den samordning på regional nivå som regeringen ville få till stånd. Länsstyrelserna hade i utgångsläget ett starkt mandat att agera i länen genom de uppgifter som följer av länsstyrelsernas instruktion, nämligen att samordna olika samhällsintressen och att följa samhällsutvecklingen. Detta mandat, i kombination med landshövdingens fria roll, hade antagligen gett många landshövdingar och länsstyrelser tillräckligt stöd för att kunna agera kraftfullt, utan stöd av ett regeringsbeslut att fungera som regional samordnare, när den ekonomiska krisen bröt ut hösten 2008. Den ekonomiska krisen skapade i sig ett starkt tryck på de regionala aktörerna att agera. Större delen av det arbete som initierades och bedrevs av de regionala samordnarna i de län som drabbades hårt av krisen hade därför troligen kommit till stånd i många län utan att regeringen hade utnämnt landshövdingar och regionala politiska företrädare till regionala samordnare. Ett tydligt bevis är att arbetet i flera län, redan när utnämningarna var ett faktum,

var i gång i de former som regeringen genom sina utnämningar hade för avsikt att stimulera.

Möten där regeringen ges tillfälle att sprida information och ta del av lägesbeskrivningar från länen, och som också ger tillfälle till samtal mellan regeringen och den regionala nivån, kan naturligtvis arrangeras utan stöd av att regeringen i särskild ordning utnämner regionala samordnare. Det finns dessutom redan etablerade forum där landshövdingarna träffas på nationell nivå och där företrädare för Regeringskansliet deltar när det finns skäl. Nationellt forum har under senare år fungerat som diskussionsforum för regionala tillvästfrågor där företrädare för Regeringskansliet deltagit och som samlat politiker från alla län och regioner.

Det är svårt att urskilja i vilken utsträckning enskilda faktorer eller omständigheter bidragit till den samordning som kom till stånd i samband med finanskrisen. Vår bedömning är ändå att den starkaste drivkraften bakom den regionala samordning som ägde rum låg i det allvarliga ekonomiska läget. Utnämningarna av regionala samordnare kan visserligen ha underlättat samordningen men i stort inte påverkat möjligheterna att samla aktörerna i länen för att få till stånd samtal, skapa samsyn kring krisens verkningar och även kunna enas om lämpliga åtgärder för att lindra krisens effekter och bekämpa den.

Ett politiskt värde

Utnämningarna av regionala samordnare riktades till personer med politisk förankring och med centrala uppgifter på regional nivå. Den finansiella krisen hösten 2008 följdes av en konjunkturedgång som inledningsvis framkallade farhågor om att kunna utvecklas till den allvarligaste krisen sedan 1930-talet. Även om de värsta farhågorna kom på skam bör de åtgärder som vidtogs tolkas mot bakgrund av de bedömningar av det ekonomiska läget och framtidsutsikter som gjordes när krisen bröt ut.

Regeringen vidtog dels åtgärder för att stabilisera de finansiella marknaderna, dels generella åtgärder för att stimulera ekonomin. Regeringen hyste i sin strategi för att bekämpa krisen en stor tilltro till den lokala och regionala nivån, som förväntades samla aktörer för att försöka lindra effekterna av och hitta lösningar på de problem som ytterst

manifesterades i de höga varseltalen. Mot bakgrund av det ekonomiska läget och de begränsade verktyg för att hantera akuta problem som den statliga förvaltningen förfogar över så finns det skäl att tro att det låg ett politiskt värde i att utse regionala samordnare. Inte minst för att understryka att en viktig del av krishantering hörde hemma på den lokala och regionala nivån.

Arbetet vilade på redan etablerade arbetsätt

Samordnarnas arbete i länen vilade på tidigare använda arbetsätt och befintliga strukturer. Regeringskansliets arbete med att ta hand om de regionala samordnarnas förslag följde de generella krav på beredning som ställs då regeringen förbereder sina beslut. Utmärkande var framför allt den höga intensitet som arbetet i de hårt drabbade länen och i Regeringskansliet präglades av, helt naturligt med tanke på det kritiska läge som rådde i ekonomin.

Tidigare erfarenheter togs till vara

Det sätt på vilket regeringen hanterade den här krisen låg huvudsakligen i linje med lärdomar från tidigare omställningsarbete, t.ex. försvarsomställningen i slutet av 1990-talet. Den regionala samordningen som skedde den här gången byggde huvudsakligen på befintliga strukturer och nätverk som fanns etablerade och där det fanns erfarenhet av att arbeta med regionala tillväxtfrågor. Den modell som regeringen lanserade med utnämning av regionala samordnare som gavs ett öppet mandat och förväntades utnyttja redan etablerade samverkansformer och nätverk, överensstämmer på några viktiga punkter med de allmänna principerna för krishantering.

Enligt de principerna ska den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden också ha det under en krissituation. Verksamheten ska fungera på liknande sätt som vid normala förhållanden och en kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga. Denna ansvarsprincip följdes med en reservation, nämligen att regeringen genom att utnämna landshövdingar till samordnare i län där staten fört över ansvaret för att driva och samordna det regionala tillväxtarbetet inte tog hänsyn till ansvarsprincipen, den först nämnda principen.

Risk för otydliga roller

Slutsatsen att ansvarsprincipen inte följdes fullt ut handlar om att staten i viss mening gjorde det möjligt för länsstyrelserna att återta ett ansvar som tidigare förts över. Samordningsuppdragen till landshövdingar och kommunala politiska företrädare skulle därmed öppna för möjligheten att rucka på de normala strukturerna och ansvarsfördelningen på regional nivå. Risken för otydliga roller fanns i de län där regeringen lämnade samordningsuppdrag till såväl landshövdingen som till den kommunala politiska företrädaren, dvs. i de län där staten tidigare fört över ansvaret att driva och samordna det regionala tillväxtarbetet till kommunen eller landstinget.

Uppdragen till landshövdingarna i dessa län hade kunnat innebära problem i tolkningen av hur roller och ansvar skulle fördelas mellan de statliga respektive kommunala företrädarna. På sina håll uppstod också problem kring detta, åtminstone inledningsvis. Men den dominerande bilden är att de regionala samordnarna snabbt fann former för hur ansvaret för att arbeta med regeringens uppdrag skulle fördelas mellan dem, och i vilken utsträckning uppdraget skulle genomföras gemensamt av de båda samordnarna. Till detta bidrog att krisen drabbade vissa regioner hårt och därigenom påverkade många människor och företag. Den finansiella instabiliteten, en oro om den framtida ekonomiska utvecklingen, höga varsel och hot om företagsnedläggningar skapade i sig en beredskap och vilja att samla och samordna alla tänkbara krafter för att lindra effekterna av krisen.

1 Uppdraget

Hösten 2008 drabbades fordonsindustrin av stora varsel. Den ekonomiska krisen och oron spred sig under hösten även till andra branscher. Mot denna bakgrund lämnade regeringen särskilda samordningsuppdrag till landshövdingar och regionala politiska företrädare runt om i landet. Uppdragen lämnades under perioden oktober 2008 fram till i februari 2009 och upphörde i augusti 2010. Inom Regeringskansliet tillsattes samtidigt en statssekreterargrupp för att underlätta dialogen mellan regeringen och de regionala samordnarna.

1.1 Innehåll

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att följa upp och redovisa en samlad bild av hur arbetet med den regionala samordningen av insatser med anledning av varsel genomförts, vilka aktörer som deltagit och vilka roller aktörerna haft. Vidare ingår i uppdraget att beskriva hur samverkan och dialog inom länen samt mellan samordnarna för det regionala arbetet och myndigheter fungerat, liksom dialogen mellan samordnarna och regeringen.

I uppdraget ingår även att redovisa erfarenheter och resultat från arbetssättet med särskilt fokus på samverkan och samordning av resurser, nationellt, regionalt och lokalt. Med utgångspunkt i den samordning av insatser som skett med anledning av varslen om uppsägningar ska Statskontoret vidare föreslå hur dialogen mellan regionala och nationella aktörer kan utvecklas inom ramen för det regionala tillväxtarbetet.

Uppdraget till Statskontoret är i huvudsak deskriptivt till sin karaktär. Det innehåller en kartläggning av vilka aktörer som medverkat i varselarbetet och deras arbetsuppgifter, både på nationell och på regional nivå. I uppdraget ingår även att redogöra för erfarenheter av och synpunkter på hur arbetet kring varselsamordningen bedrivs. Uppdraget kräver därför en närmare förståelse för inom vilka ramar den regionala tillväxtpolitiken bedrivs och vilka styrinstrument som politiken förfogar över. Uppdraget återges i sin helhet i bilaga.

1.2 Genomförande

En stor del av kartläggningsarbetet har gjorts med stöd av rapporter från samordnarna, länsstyrelsernas årsredovisningar och olika former av mötesanteckningar. Erfarenheter av arbetet kring varselsamordningen har samlats in genom intervjuer. Vissa intervjuer har kompletterats med en enkät där intervjupersonerna ombetts ta ställning till ett antal omdömen som rör varselsamordningens arbetssätt.¹ Samordnarna lämnade flera rapporter till regeringen. Tonvikten i dessa rapporter ligger framför allt på beskrivningar av arbetsmarknadsläget i de enskilda länen och av vidtagna och planerade åtgärder. Men från vissa län tar samordnarna också upp hur de arbetat, framför allt vilka organisationer och företag som deltagit. Vi har även tagit del av ett par fristående rapporter som studerat arbetet runt krisen mer ingående. Hit hör en forskarrapport från Karlstads universitet och en utvärdering som utarbetats på uppdrag av samordnarna i Kronobergs län. När det gäller erfarenheter av arbetssättet stödjer vi oss på intervjuer.

Uppdraget har utförts i två delar. Den första delen omfattar arbetet på regional och lokal nivå, där vi framför allt följt upp arbetet genom besök och intervjuer i fem län, nämligen i Gävleborgs, Kronobergs, Norrbottens, Södermanlands och Västra Götalands län. Urvalet av län har stämts av med Näringsdepartementet. Vi har intervjuat de regionala samordnarna i dessa län samt de personer i respektive län som deltagit aktivt i arbetet och som samordnarna hänvisat oss till.

Vårt upplägg kan ha inneburit att vi fått fram en allt för positiv bild av arbetssättet som tillämpades. Beskrivningar och erfarenheter av arbetssättet vilar i hög utsträckning på samordnarnas egna beskrivningar och på beskrivningar från andra personer som deltog aktivt i arbetet. Det kan ligga nära till hands att framför allt i efterhand släta över eventuella problem med uppdraget. I viss mån har vi försökt balansera denna bild genom att samtala med tjänstemän på regional nivå som löpande arbetar med regionala tillväxtfrågor.

¹ Det gäller intervjuer med varselsamordnare och statssekreterare. Även andra intervjupersoner fick ta del av enkäten men vi har avgränsat användningen av enkätresultatet till dessa personer.

Valet av län styrdes av att vi ville få med län där regeringen i ett tidigt skede utsett samordnare eller län som var särskilt hårt drabbade av varsel. I regel sammanföll dessa kriterier. Dessutom ville vi ha en spridning när det gäller hur ansvaret för regionala tillväxtfrågor fördelas mellan länsstyrelsen och landsting med regionalt utvecklingsansvar eller kommunala samverkansorgan i länen.

I den andra delen har vi framför allt genom intervjuer följt upp arbetssättet i Regeringskansliet och i myndigheter som på nationell nivå varit involverade i arbetet med att samordna insatser mot varsel. Arbetet i Regeringskansliet har vi följt upp genom intervjuer med såväl opolitiska departementstjänstemän som politiskt tillsatta statssekreterare. Vi har intervjuat de tjänstemän som ingick i den arbetsgrupp som bildades med anledning av samordningsuppdragen samt ytterligare några personer på Arbetsmarknadsdepartementet. Regeringen utsåg åtta statssekreterare att fungera som nationell samordningsfunktion. Vi vände oss till alla i denna grupp med en förfrågan om att ställa upp för intervju. Fem personer visade intresse och vi fick också till stånd intervjuer med dessa personer.

För att jämföra arbetssätt och erfarenheter har vi satt samordnarnas arbete under varselsamordningen i relation till deras löpande arbete med regionala tillväxtfrågor. Vi har även översiktligt försökt beskriva hur Regeringskansliet organiserade sitt arbete för att hantera den senaste krisen i relation till lärdomar från tidigare krissituationer, t.ex. i samband med försvarets omställningsarbete åren 1999–2000 och 2004. Vi har även prövat det arbetssätt som tillämpades under krisen genom att på övergripande nivå ställa allmänna principer för krishantering mot hur regeringen och de regionala samordnarna hanterade de stora varslen och den finansiella oron hösten 2008.

Uppdraget har genomförts av en projektgrupp bestående av Rebecca Hort (projektledare) och Ingrid Skare. Beskrivningen av samordningen i Regeringskansliet har faktagranskats av berörda tjänstemän vid Näringsdepartementet. Arbetsförmedlingen, Tillväxtverket och ett par trygghetsorganisationer har getts möjlighet att faktagranska delar av rapporten. Till projektet har en referensgrupp bestående av personer från Statskontoret och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) knutits.

1.3 Avgränsningar

Statskontorets uppdrag är att följa upp arbetet med samordning av insatser med anledning av varsel. Med arbete avses varselsamordnarnas arbetssätt, dvs. vilka som deltagit i arbetet och under vilka former arbetet har bedrivits. Däremot ingår det inte i uppdraget att följa upp effekterna av de insatser och förslag till åtgärder som varselsamordnarnas arbete resulterade i.

Statskontoret ska ge en samlad bild av hur arbetet i länen genomförts, vilka aktörer som deltagit och vilka roller olika aktörer har haft. Eftersom syftet med rapporten är att ge en samlad bild så innehåller rapporten inte redogörelser av enskilda läns sätt att arbeta med sitt samordningsuppdrag. Vi har i stället valt att lyfta fram vissa gemensamma erfarenheter från länen och aspekter på det arbetssätt som samordnarna använt sig av.

1.4 Läsanvisning

Tyngdpunkten i uppdraget ligger, som redan framgått, i att beskriva och kartlägga det samordningsuppdrag som riktades till regionala företrädare åren 2008 och 2009. Uppdraget syftar även till att föreslå hur dialogen mellan regionala och nationella aktörer skulle kunna utvecklas i det regionala tillväxtarbetet med utgångspunkt från erfarenheter av uppdraget till de regionala samordnarna. Denna del av uppdraget kräver en närmare förståelse för inom vilka ramar den regionala tillväxtpolitiken bedrivs och vilka styrinstrument som politiken förfogar över. Samordnarnas arbete behöver också sättas i relation till deras löpande arbete med regionala tillväxtfrågor. Syftet med de två inledande kapitlen är att skapa en förståelse för de regionala samordnarnas roll och uppgift dels i förhållande till det regionala tillväxtarbetet, dels som en del i regeringens allmänna åtgärder för att möta krisen.

I kapitel fyra och fem redovisar vi Regeringskansliets respektive de regionala samordnarnas arbete med den regionala samordningen. Avslutningsvis, i kapitel sex, sammanfattar vi vad vi uppfattat som de främsta erfarenheterna av arbetet med den regionala samordningen

samt pekar på några möjliga risker med det arbetssätt som användes och behållningen av att utse regionala samordnare.

2 Det regionala tillväxtarbetet till vardags

Detta kapitel ger en kortfattad orientering i hur arbetet med regionala tillväxtfrågor är tänkt att fungera. Att samordna insatser i länet med anledning av varsel om uppsägningar är ett av flera samordningsuppdrag som regeringen lämnat till särskilda utredare under senare år. Vi tar därför kort upp några av dessa utredningar där utredarens uppgift fått beteckningen samordnare för att ge en överblick av hur detta instrument använts. Avslutningsvis tar vi upp några av de verktyg som står till förfogande i det regionala tillväxtarbetet.²

2.1 Den regionala tillväxtpolitikens inriktning

Regional tillväxtpolitik involverar flera politikområden och en rad aktörer.³ Den politiska inriktningen av tillväxtpolitiken påverkas därför inte bara av åtgärder inom det egna politikområdet utan även av åtgärder inom i princip samtliga utgifts- och politikområden i den svenska statsbudgeten. EU:s sammanhållningspolitik spelar också en central roll för det regionala tillväxtarbetet i Sverige.

Den nationella strategin för tillväxtfrågor innebär bland annat att de regionalpolitiska insatserna ska präglas av ett stärkt lokalt och regionalt inflytande och ansvar över statliga medel. I en skrivelse till riksdagen om det strategiska tillväxtarbetet (2009/10:221) tar regeringen upp värdet av ett ökat lokalt och regionalt inflytande över tillväxtpolitiken. Regeringen menar att ett kommunalt inflytande som ger större ansvar för regional tillväxt bidrar till att förtydliga det regionala ledarskapet samt ger bättre förutsättningar för sektorssamordning och ett effektivare genomförande av den regionala tillväxtpolitiken. Vidare heter det i skrivelsen att ett regionalt ledarskap och en utvecklad dialog kommer att bidra till att utveckla den lokala och regionala konkurrenskraften. Här förväntas erfarenheterna från arbetet med samordnare för varselarbetet att bidra till att utveckla denna dialog.

² Beskrivningarna bygger på Regeringens skrivelse 2009/10:221 och SOU 2007:13.

³ Målet för den regionala tillväxtpolitiken är formulerat på följande sätt: utvecklingskraft i alla delar av landet med en stärkt lokal och regional konkurrenskraft.

Den nationella strategin har sitt ursprung i ett uppdrag från Europeiska kommissionen att utarbeta en nationell strategisk referensram för att genomföra de europeiska strukturfondsprogrammen. Den nuvarande programperioden sträcker sig fram till 2013. Den nationella strategin ska vara vägledande för det regionala tillväxtarbetet och utgöra en plattform för sektorssamordningen av tillväxtarbetet. Dess roll tydliggörs bland annat i förordning (2007:713) om regionalt tillväxtarbete. Arbetet bedrivs i partnerskap där nationella, regionala, kommunala och privata resurser samordnas inom ramen för programmen.

2.2 Ansvarsfördelningen på regional nivå

I flertalet län har landsting med regionalt utvecklingsansvar och (kommunala) samverkansorgan under senare år övertagit uppgifter från länsstyrelsen när det gäller det regionala tillväxtarbetet.⁴ Samverkansorganens verksamhet gäller i huvudsak regional utveckling och leds av indirekt valda politiker från kommuner och landsting, dvs. samverkansorganens medlemmar. Landstingen leds av politiker som utses i allmänna val.

Ansvar för tillväxtarbetet har successivt förts över till den kommunala nivån. Från januari 2011 har ansvaret för att driva och samordna det regionala tillväxtarbetet förts över från länsstyrelsen så att det numera omfattar 17 av 21 län. I de fall ansvaret förts över till den kommunala nivån har länsstyrelsen ändå kvar uppgiften att samordna de statliga myndigheternas insatser för regional tillväxt. Uppgiften är tydligt markerad i så väl länsstyrelsens instruktion som i förordningen om regionalt tillväxtarbete.⁵

För närvarande finns samverkansorgan i 13 län. Arbetet i Skåne och Västra Götalands län bedrevs tidigare som försöksverksamhet men är enligt ett riksdagsbeslut 2011 permanentat. Riksdagen fattade samtidigt

⁴ *Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län* reglerar regionalt tillväxtarbete i Gotlands kommun samt i Skåne, Hallands och Västra Götalands län. *Lag (2002:34) om samverkansorgan i länen* ger en kommunalt beslutande församling inom ett län skärskild uppgift att svara för regionala utvecklingsfrågor i länet.

⁵ Länsstyrelsens uppgift att främja länets utveckling anges i 2 § i förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion. Länsstyrelsernas ansvar för regionalt tillväxtarbete regleras i 7 §. I §18 i Förordning (2007:713) om regionalt tillväxtarbete anges länsstyrelsens ansvar för att främja och samordna andra statliga myndigheters insatser för regional tillväxt i samtliga län.

beslut om att Hallands läns landsting och Gotlands kommun får samma ansvar som landstingen i Skåne och Västra Götaland. Länsstyrelsen har alltså kvar det fulla utvecklingsansvaret för regional tillväxt i endast fyra län.

Tabell 1 Ansvaret för regionala tillväxtarbetet

Organisation	Antal	Län
Landsting med regionalt utvecklingsansvar	4	Skåne, Västra Götaland, Halland, Gotland ⁶
Samverkansorgan	13	Blekinge, Dalarna, Gävleborg, Jämtland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Södermanland, Uppsala, Värmland, Västerbotten, Örebro, Östergötland
Länsstyrelser	4	Norrbottnen, Västernorrland, Stockholm, Västmanland

Länsstyrelserna har även andra uppgifter vid sidan av ansvaret för det regionala tillväxtarbetet som är direkt kopplat till varselsamordnarnas arbete.⁷ De varsel som många län drabbades av hamnar inom länsstyrelsernas uppgift att noga följa tillståndet i länet och att underrätta regeringen om händelser som inträffar i länet. Länsstyrelserna har också ett generellt samordningsuppdrag inom staten, som innebär att de ska samråda med andra statliga myndigheter.

Det generella samordningsmandatet ger länsstyrelserna en bred kontaktyta till samhället i stort. Samordningsmandatet, i kombination med att landshövdingarna har en friare roll jämfört med andra myndighetschefer, ger landshövdingen stort spelrum. Deras mandat ligger inte bara i rollen som sådan, utan baseras ofta på tidigare politiska meriter eller andra tunga meriter i samhället.⁸

Länsstyrelsernas ledningar träffas regelbundet vid nationella möten, såväl landshövdingarna som länsråden. Socialdepartementet, med ansvar för den statliga förvaltningspolitiken, svarar för vissa sekretariatsfunktioner i samband med dessa möten. Nationellt Forum, som behandlas i avsnitt 2.3.2, är ett organ som samlar politiska företrädare

⁶ Avser Gotlands kommun.

⁷ 2 § Förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion

⁸ *Statens regionala företrädare – trender och scenarier*. Statskontorets skriftserie Om offentlig sektor, 2010. *Staten regionalt och lokalt. Modeller för organisation och samverkan*. Statskontoret 2008:3.

från lokal och regional nivå kring regionala tillväxtfrågor. Näringsdepartementet samordnar denna verksamhet.

2.3 Samordning

De regionala företrädarnas uppgift var att samordna insatser av olika slag. Som tidigare framgått har emellertid landshövdingen, oavsett samordningsansvaret för varsel, ett samordningsansvar i egenskap av myndighetschef för länsstyrelsen. Länsstyrelsen har enligt sin instruktion i uppgift att samordna olika samhällsintressen inom länsstyrelsens ansvarsområde.⁹ Det innebär att statliga myndigheter och andra samhällsintressen som ligger utanför själva länsstyrelsen kan samordnas av länsstyrelsen.

Samordning är också ett flitigt förekommande begrepp när det gäller regional tillväxtpolitik och därmed även ett viktigt redskap för de regionala företrädare som har i uppgift att driva tillväxtfrågor på regional nivå. Och samordningsuppdrag som politiskt verktyg används även inom andra politikområden.

2.3.1 Samordning är ett vitt begrepp

Samordning kan tolkas på flera sätt. Ett viktigt bidrag i samordningsuppdraget, som dessutom ofta lyfts fram av de enskilda samordnarna, har varit att de ordnat mötestillfällen för lokala och regionala aktörer. Vid dessa möten erbjöd samordnarna framför allt möjlighet för en rad aktörer att föra samtal, att få del av informationen i länet och att i dialog pröva förslag om hur situationen skulle kunna förbättras. Samtal, dialog och möten är också grundläggande begrepp i beskrivningar av det förändringsarbete som mycket av den regionala tillväxtpolitiken syftar till. Samtal och i nästa steg samsyn anses lägga grund för samförstånd och samverkan, där målet är att åstadkomma strukturförändringar.¹⁰

⁹ Förordning (SFS 2007:825) med länsstyrelseinstruktion.

¹⁰ Se resonemang om samverkanstrappan i rapporten *Krisen kom plötsligt. En värm-ländsk berättelse om den globala finanskrisen*, Sune Berger, Bengt Dahlgren och Sara Westlindh, Karlstad University Press 2011. Samt SOU 2006:5 *Organisering av regional utvecklingspolitik – balansera utveckling och förvaltning*.

Uppdraget till de regionala samordnarna handlade knappast om att ”gå hela vägen” till reell samverkan, något som innebär ett formaliserat och strategiskt samarbete mellan olika organisationer. Men att föra samman relevanta aktörer, identifiera gemensamma uppgifter, utveckla en gemensam målbild, vilket flera samordnare har gjort, är var för sig aktiviteter som överrensstämde med samordnarnas tolkning av sina uppdrag. Tonvikten i det praktiska genomförandet av det regionala samordningsuppdraget låg alltså på samtal och samsyn, inte på operativ samverkan.

2.3.2 En förutsättning för regional tillväxtpolitik

En väl fungerande samordning är enligt den nationella strategin (som ska vägleda det regionala tillväxtarbetet) en förutsättning för att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Att föra dialog med relevanta aktörer antas i sin tur vara en viktig förutsättning för att få till stånd samverkan. Regeringen lyfter i senaste budgetpropositionen (prop. 2010/11:1 Utgiftsområde 19) fram en kontinuerlig dialog som en viktig förutsättning för ett väl fungerande samspel mellan den lokala, regionala och nationella nivån när det gäller frågor av betydelse för den regionala tillväxten.

I syfte att underlätta dialogen inrättades 2007 ett nationellt forum för regional tillväxtpolitik. Detta forum (Nationellt forum) är ett av regeringens instrument för att föra samtal med den regionala nivån om frågor av betydelse för regional tillväxtpolitik. Syftet är att ”möjliggöra ett ömsesidigt utbyte av information, diskussion, inspel och kunskapsförmedling mellan regionala politiska företrädare och regeringen.”¹¹ I Nationellt forum representeras varje län av två politiska företrädare, en representant för majoriteten och en för oppositionen i antingen regionstyrelsen eller kommunfullmäktige. I län där länsstyrelsen har kvar det regionala tillväxtansvaret bjuds politiska företrädare för kommunförbund och landsting in att delta vid mötena. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) deltar med två representanter. Enheten för regional tillväxt vid Näringsdepartementet samordnar verksamheten som Nationellt forum driver. Mötenas innehåll och inriktning anpassas i stor utsträckning till regeringens behandling av aktuella frågor. Berörda stats-

¹¹ Näringsdepartementet, PM 2009-11-04, *Arbetsprogram för Nationellt forum för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2009-2013*.

råd och statssekreterare deltar i regel vid dessa möten. En arbetsgrupp bestående av tjänstemän inom Regeringskansliet och företrädare för SKL har bildats som stöd för forumet.¹²

2.3.3 Nationella samordnare inom många områden

Uppdraget till landshövdingar och regionala politiker i samband med finanskrisen var att fungera som samordningspersoner i länen. Ett uppdrag med likheter till detta var det s.k. landshövdingeuppdraget år 1996. Regeringen gav då alla landshövdingar i uppdrag att samordna regionala åtgärder för ökad tillväxt och sysselsättning. Bakgrunden till uppdraget var regeringens ambition att halvera arbetslösheten. I direktiven framhölls att situationen krävde en kraftsamling utifrån lokala och regionala förutsättningar. Ett stort antal aktörer skulle erbjudas att delta i samarbetet och åtgärderna skulle utformas i dialog med berörda parter.¹³

Regeringen har tidigare vid flera tillfällen använt möjligheten att utse samordnare och då har det ofta rört sig om nationella samordnare. Ofta har samordningsuppgiften bestått i att driva på ett arbete för att få till stånd förändringar eller lämna stöd för att frågor ska utvecklas i en viss riktning.

Det finns flera exempel på nationella samordningsuppdrag som under senare år getts till särskilda utredare med uppgift att samordna insatser inom olika politikområden.¹⁴ Hit hör uppdraget som 2002 gavs till Björn Fries att fungera som nationell samordnare i narkotikafrågor. Fries uppdrag var att utveckla och samordna samhällets insatser mot spridning och användning av droger i samverkan med berörda offentliga aktörer och civilsamhället.¹⁵

¹² Senaste anteckningarna från Nationellt forums möten publicerade på forumets webbplats avser mötet 7 maj 2010.

¹³ *Länsstyrelsens samordningsroll och samverkan med andra statliga myndigheter*, delstudie 5, PM till den parlamentariska regionkommittén, 1998-03-31.

¹⁴ Ett par exempel är flyktningmottagningen (Barn i asylprocessen med uppgivenhets-symtom, Dir 2004:115) och bostadspolitiken (Nationell bostadssamordnare, Dir 2005:37).

¹⁵ *Nätverk på vems villkor?* En studie av nationell samordning inom narkotika- och psykiatropolitiken. Richard Crole-Rees. Magisteruppsats, Stockholms universitet.

År 2003 gav regeringen Anders Milton ett uppdrag som psykiatrisamordnare. Hans uppgift var att se över frågor om resurser, samordning och arbetsformer inom den psykiatriska vården och omsorgen. Ambitionen med att tillkalla en psykiatrisamordnare var att intensifiera det arbete som redan pågick för att främja samverkan och att få till stånd en kraftsamling bland samtliga berörda aktörer för att förbättra kvaliteten i vården.¹⁶ Samordnaren skulle utföra sitt arbete i bred dialog med de aktörer som berördes av frågan.

Inte bara i uppdraget till psykiatrisamordnaren utan även i flera andra uppdrag till nationella samordnare har värdet av att samordnarna ska genomföra sitt arbete i bred dialog med de berörda aktörerna lyfts fram. Ett viktigt instrument för många samordnare har varit att utnyttja befintliga nätverk, men också att utvidga nätverken och skapa nya mötesplatser. Yvonne Rock, nationell samordnare för Mångkulturåret 2006, såg som en av sina uppgifter att vara ”kopplerska” för att initiera nya konstellationer och samarbeten mellan aktörerna i kultursektorn.¹⁷ Över huvudtaget förefaller samspelet med berörda aktörer för att stimulera en viss utveckling i flera fall vara ett viktigt inslag i de nationella samordnarnas uppdrag.

Skillnaden mellan att bli utnämnd till nationell samordnare respektive till särskild utredare är egentligen endast en skillnad i benämning. En nationell samordnare är formellt en särskild utredare och del av det statliga kommittéväsendet.¹⁸ Även för en särskild utredare som inte betecknas som nationell samordnare kan uppgifter som förknippas med nationella samordnare vara centrala. Ett exempel är Lars Högdahls uppdrag som rörde lokala servicekontor.¹⁹ Hans uppgift var att stödja de statliga myndigheterna i arbetet med att inrätta lokala servicekontor. I hans uppdrag ingick också, förutom mer traditionella utredningsuppgifter, att driva på utvecklingen inom detta område.

Flera samordningsuppdrag har rört vård och omsorg. Eva Nilsson Bågenholm har ett uppdrag som rör hemsjukvård och som tycks ha samma karaktär som Högdahls uppdrag. Bågenholm fick emellertid

¹⁶ Dir 2003:133 *En nationell psykiatrisamordnare*

¹⁷ SOU 2005:91 *Agenda för mångkultur*

¹⁸ Ds 2000:1 *Kommittéhandboken*

¹⁹ Dir 2007:68 *Myndighetssamverkan vid lokala servicekontor*

uppdraget att agera som nationell samordnare. Hennes uppgift är att stödja landsting och kommuner i processen att föra över ansvaret för hemsjukvården från landstinget till kommunerna. Syftet med uppdraget är att på frivillig väg få ett enhetligt kommunalt huvudmannaskap för den kommunala hälso- och sjukvården och hemsjukvården i landet.²⁰ Ytterligare ett exempel är uppdraget till Mona Boström att fungera som samordnare för att utveckla de nationella kvalitetsregistren i vården. Hon beskriver sin uppgift som att ”se till att det händer något... och att samordna så att alla intressenter som bör vidta åtgärder också gör det och se till att det hänger ihop.”²¹

Det senaste exemplet på samordnare är kopplat till idrottsverksamhet, nämligen uppdraget till Per Unckel att i egenskap av särskild utredare fungera som nationell samordnare för att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang. I hans uppdrag, som ska pågå under två år, ingår att lämna förslag och att arbeta för en förbättrad samverkan mellan berörda myndigheter och organisationer på central, regional och lokal nivå.²²

2.4 Verktyg

Åtgärder av betydelse för den regionala tillväxtpolitiken återfinns inom många politikområden. I underlag till Ansvarskommittén analyseras de politikområden som är betydelsefulla för den regionala utvecklingen och följande områden pekas ut:

- regional utvecklingspolitik och näringspolitik,
- kompetensförsörjning och dynamiska arbetsmarknader,
- fysisk planering, kommunikationer och miljö, samt
- tvärssektoriella mål och politikområden.

Vi tar här endast översiktligt upp några verktyg i det regionala tillväxtarbetet för att underlätta förståelsen av länens erfarenheter av samordningsarbetet, vilka vi redovisar längre fram i rapporten.

²⁰ Dir. 2010:71 *En nationell samordnare för hemsjukvård*

²¹ <http://klaranatet/sv/socialdepartementet/nyheter--omvarld/lokalanyheter/samordnarska-utveckla-de-nationella-kvalitetsregistren/>

²² Dir. 2011:22 *Nationell samordning för att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang*

2.4.1 Regionala utvecklingsprogram

I det regionala ansvaret för tillväxtarbetet ingår bland annat uppgiften att i breda partnerskap utarbeta regionala utvecklingsprogram och samordna genomförandet av programmet.²³ Ansvaret för att driva och samordna arbetet med de regionala utvecklingsprogrammen ligger i fyra län hos staten genom länsstyrelsen och i resterande län på den kommunala nivån genom samverkansorgan eller landsting.²⁴ Programmet ligger till grund för samverkan mellan kommuner, landsting, statliga myndigheter, näringsliv och organisationer.

2.4.2 EU:s strukturfondsprogram m.m.

De nationella strukturfondsprogrammen planeras av EU:s medlemsstater i samarbete med Europeiska kommissionen och genomförs i form av ett flertal projekt där både offentliga och privata organisationer deltar. I Sverige finansieras omfattande delar av den regionala tillväxtpolitiken av EU:s strukturfondsprogram med krav om nationell, offentlig medfinansiering av varierande storlek. Via programmen tillförs tillväxtpolitiken utvecklingsmedel för att möjliggöra långsiktiga och strategiska insatser utifrån regionala prioriteringar.

De verktyg som främst används är den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF). ERUF syftar till att minska regionala obalanser genom att finansiera insatser inom infrastruktur, sysselsättning, lokal och regional utveckling. Dessa insatser riktar sig till företag och organisationer. Den Europeiska Socialfonden har två programområden. Under varselsamordningen utnyttjades framför allt medel från ett av dessa program (programområde 1 Kompetensförsörjning).

Två myndigheter har i uppgift att förvalta EU:s fonder och strukturfondsprogram i Sverige, Svenska ESF-rådet och Tillväxtverket. ESF-

²³ Ett regionalt utvecklingsprogram (RUP) utgör en samlad strategi för ett eller flera läns regionala tillväxtarbete. Detta program ligger till grund för regionala strukturfondsprogram, regionala tillväxtprogram samt andra insatser.

²⁴ Enligt Lag om regionalt utvecklingsansvar i vissa län (SFS 2010:630) jämställs Gotlands kommun med landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands läns vad gäller det regionala tillväxtansvaret.

rådet förvaltar Socialfonden, Integrationsfonden samt medel från Europeiska Globaliseringsfonden (medel ur denna fond kräver särskild ansökan från regeringen). ESF-rådets verksamhet utgår från det operativa nationella strukturfondsprogrammet som anger inriktning och innehåll för Europeiska socialfondens stöd till Sverige under perioden 2007–2013.

ESF-rådets organisation följer strukturfondsregionerna och i Sverige finns åtta strukturfondsregioner. Inom varje region finns ett strukturfondspartnerskap som svarar för de regionala prioriteringarna. För hela perioden 2007–2013 har ESF-rådet 6 miljarder kronor att fördela och ESF-rådet handlägger ansökningar i olika omgångar. Ansökningsomgångarna är i huvudsak regionala, det vill säga omfattar en specifik region, men interregionala och nationella ansökningsomgångar förekommer också.

Under finanskrisens tidiga fas, fram till våren 2009, ökade antalet ansökningar till Europeiska socialfonden kraftigt. I december 2008 begärde ESF-rådet att deras bemyndiganderam skulle utökas. En utökad ram skulle göra det möjligt att använda kommande års pengar och därmed tidigarelägga insatser i programmet. Begäran avslogs, vilket ledde till att medlen tog slut redan under första halvåret 2009 och nya beslut om stöd kunde fattas först efter årsskiftet, i januari 2010.²⁵ Flera samordnare menar att den reguljära beslutsprocessen för strukturfondsmedel inte var tillräckligt anpassad till krisens snabba förlopp. Vissa regioner höll sig till de inplanerade utlysningarna medan andra fick till stånd extra utlysningar. Trots detta har flera samordnare rapporterat att man inte hann ställa samman sina ansökningar innan medlen var förbrukade.

Tillväxtverkets uppgifter liknar ESF-rådets men omfattar andra EU-program. Verket är organiserat i ett gemensamt programstöd och åtta programkontor. Programmen har utarbetats i en bred krets av aktörer på regional och lokal nivå och bygger på befintliga partnerskap för regionala tillväxtprogram och strukturfondsprogram. Strukturfondspartnerskapens regionala förankring sker genom dess deltagare som är förtroendevalda representanter för kommuner och landsting, företräda-

²⁵ Svenska ESF-rådets pressmeddelande 15 april 2009: *Stort intresse för kompetensutvecklingspengar från Socialfonden.*

re för arbetsmarknadens organisationer, företrädare för länsstyrelser, arbetsförmedlingen, intresseorganisationer och föreningar. Det är också partnerskapen som har sista ordet vad gäller prioritering mellan projekt.

2.4.3 Almi

Almi Företagspartner AB bildades 1994 efter ett riksdagsbeslut att bilda en ny organisation för att främja utvecklingen av mindre företag. Inom koncernen finns 17 regionala dotterbolag. Dessa ägs till 51 procent av moderbolaget (och därigenom av staten) och till 49 procent av landsting, samverkansorgan och andra regionala ägare. Dotterbolagens styrelser består av politiker och företagare från regionen. Den operativa verksamheten bedrivs i de regionala dotterbolagen.

Almis uppdrag är att främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medelstora företag samt att stimulera nyföretagandet i syfte att skapa tillväxt och förnyelse i svenskt näringsliv. Almi erbjuder finansiering och rådgivning.²⁶ Verksamheten täcker hela processen från idé till lönsamt företag.

För att motverka företagens försämrade finansieringsmöjligheter under krisen fick Almi ett kapitaltillskott på två miljarder kronor för att kunna förstärka utlåningskapaciteten riktad till små och medelstora företag. Regeringen gav dessutom Almi möjlighet att finansiera en större andel av ett företags lånebehov. Taket för Almis mikrolån höjdes också från 100 000 kr till 250 000 kr.²⁷

2.5 Sammanfattande iakttagelser

Det regionala inflytandet blir allt större

Regional tillväxtpolitik omfattar många politikområden. EU:s sammanhållningspolitik och programverksamhet spelar också stor roll för det regionala tillväxtarbetet. Arbetet bedrivs i partnerskap där aktörer från många sektorer deltar. Dialog och samordning är centrala verktyg

²⁶ <http://www.almi.se/om-almi/>. Sidan hämtad 2011-01-20.

²⁷ Prop. 2009/10:148 *Företagsutveckling – statliga insatser för finansiering och rådgivning*

i arbetet med regional tillväxt, där en bra samordning anses vara en förutsättning för att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken.

Den regionala tillväxtpolitiken lägger stor vikt vid den regionala nivån. Kommunala organ har genom en statlig delegering tilldelats ett större regionalt inflytande. Allt fler landsting och samverkansorgan har under senare år tagit över uppgifter från länsstyrelserna men inte i alla län. Ansvarsfördelningen skiftar därför mellan stat och kommun i olika län runt om i landet.

Länsstyrelsens samordningsuppdrag

Länsstyrelsen har, oavsett hur ansvarsfördelningen ser ut i det enskilda länet, ett brett och starkt samordningsuppdrag. Länsstyrelsen har också ett uppdrag att hålla regeringen underrättad om viktiga händelser som inträffar i länet. Landshövdingen har relativt andra myndighetschefer en friare roll, vilket tillsammans med den breda samordningsuppgiften ger landshövdingen stor frihet att forma sitt uppdrag.

Nationella samordnare

Regeringen har under senare år utsett särskilda utredare som betecknats nationella samordnare. Deras uppgift har i flera fall varit att driva på och stödja en viss utveckling. En gemensam nämnare för samordningsuppdragen är att regeringen med uppdragen velat uppmärksamma vissa problem utan att gå in med specifika åtgärder. Flera av uppdragen berör också sjukvård och därmed kommunal verksamhet. Regeringen har här önskat få till stånd en utveckling inom områden där man saknar befogenheter och därför sökt få fram frivilliga lösningar eller på annat sätt driva på utvecklingen. De regionala samordnarna som utsågs i samband med finanskrisen 2008 var däremot inte del av det statliga kommittéväsendet.

3 Bakgrund till samordnarnas uppgifter

Det var mot bakgrund av stora varsel om uppsägningar som regeringen lämnade samordningsuppdrag till län och regioner. Det finns därför anledning att beskriva hur varslen utvecklades, vilken roll staten har vid varsel och vilka uppgifter arbetsmarknadens parter har när varsel lämnas. I syfte att förstå i vilket sammanhang de regionala samordnarna genomförde sitt uppdrag ger vi i detta kapitel också en översiktlig presentation av de åtgärder som regeringen vidtog för att motverka krisens effekter. En del av regeringens åtgärder har också sin grund i förslag som samordnarna lämnade till regeringen.

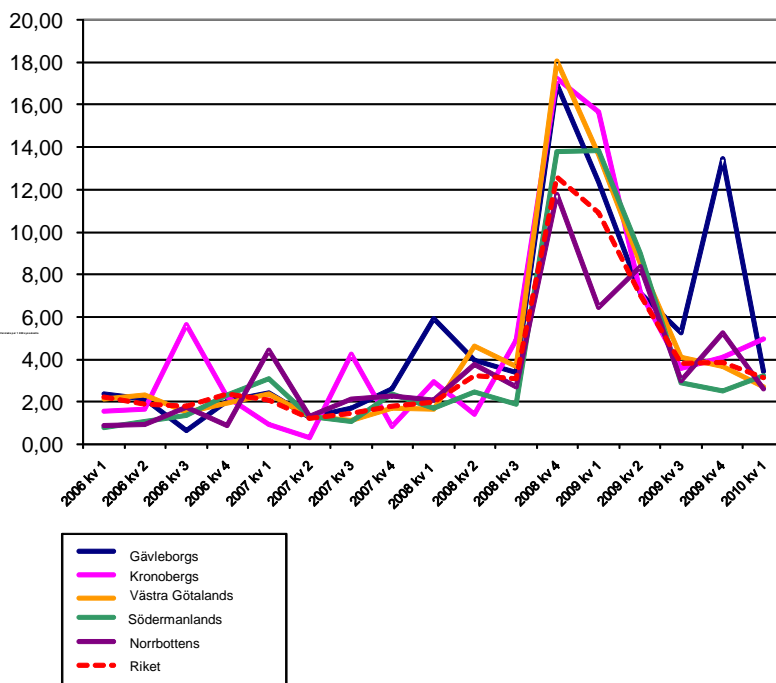
3.1 Stora varsel

Antalet varsel ökade hösten 2008 på kort tid till rekordhöga nivåer till följd av den globala finanskris som drabbade svensk ekonomi.²⁸ Antalet varslade var som högst i november 2008 då närmare 20 000 individer varslades om uppsägning. Under perioden från oktober 2008 till februari 2009 registrerades varje månad varsel som omfattade fler än 15 000 individer. Antalet varsel var särskilt högt inom tillverkningsindustrin, där fordonsindustrin och dess underleverantörer svarade för stora varsel som drabbade bl.a. Västra Götaland och Blekinge särskilt hårt.

Nedanstående diagram från Arbetsförmedlingen visar utvecklingen av andel varslade totalt i riket och i de fem län vi valt att studera närmare.

²⁸ Uppgifterna hämtade från *De stora varslen de senaste åren*, Arbetsförmedlingen, utkast PM 2010-03-17.

Antal varslade per 1000 sysselsatta kvartal 1 2006 – kvartal 1 2010 fördelade på Gävleborgs, Kronobergs, Västra Götalands, Södermanlands och Norrbotten län samt riket.

Långt ifrån alla varsel leder till uppsägningar och ännu färre leder till arbetslöshet. Under den ekonomiska krisen uppgick som högst andelen av de varslade som blev arbetslösa till en tredjedel. En stor del av de som blev arbetslösa under krisen utgjordes av personer med tidsbegränsade anställningar vars kontrakt löpt ut.

Den kraftiga uppgången av antalet varsel blev kortvarig och redan under försommaren 2009 var antalet varsel nere på mer normala nivåer, runt 5 000 individer per månad. Antalet inskrivna vid Arbetsförmedlingen låg dock kvar på hög nivå under åren 2009 och 2010.

3.2 Regeringens åtgärder

3.2.1 Åtgärder för att motverka och lindra krisen

Regeringens åtgärder inriktades inledningsvis på de finansiella marknaderna men så småningom blev det också fråga om mer direkt konjunkturpolitik.²⁹

Hösten 2008 var det ekonomiska läget svårbedömt men tydligt var att den konjunkturedgång som följde på den finansiella krisen då bedömdes ha kunnat utvecklas till den allvarligaste sedan 1930-talet.

Den 22 september offentliggjordes budgetpropositionen för 2009. Samtidigt gjorde regeringen bedömningen att ytterligare stimulansåtgärder kunde bli nödvändiga utöver de som presenterades i budgetpropositionen. En månad senare presenterade regeringen åtgärder för att stabilisera det finansiella systemet. Stabilitetsplanen innehöll ett frivilligt garantiprogram för bankerna, en obligatorisk stabilitetsfond och en ny lag för att stärka stabiliteten för det svenska finansiella systemet. Ett första finanspolitiskt stimulanspaket presenterades i form av en promemoria 5 december 2008.³⁰ I januari 2009 blev detta paket ett formellt regeringsförslag i form av en proposition, som Finanspolitiska rådet menar närmast hade karaktären av en extraordinär budgetproposition.³¹ Bland förslagen fanns bl.a. satsningar på infrastruktur, förstärkta skatteavdrag för s.k. ROT-tjänster och förstärkning av yrkesvux och yrkeshögskolan. Arbetsförmedlingen fick också ett utökat förvaltningsanslag.

Fram till den ekonomiska krisens utbrott var regeringens arbetsmarknadspolitik inriktad på insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden. Under 2009 anpassades dock arbetsmarknadspolitiken till det försämrade konjunkturläget och mer resurser riktades till personer med korta arbetslöshetstider. Arbetsmarknadspolitiken tillfördes resurser för s.k. coachningsinsatser för att i ett tidigt skede kunna ge indi-

²⁹ Beskrivningen av regeringens åtgärder bygger på Finanspolitiska Rådets rapporter för åren 2009 och 2010, en uppföljning av den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013 (Ds 2009:69) samt arbetsmaterial från Arbetsförmedlingen.

³⁰ 8,3 miljarder kronor för jobb och omställning, PM 2008-12-05, Regeringskansliet.

³¹ Prop. 2008/09:97 Åtgärder för jobb och omställning.

vidanpassat stöd till de som blev arbetslösa. Coachningsinsatserna skulle även omfatta praktikplatser för praktisk kompetensutveckling. Tanken var att Arbetsförmedlingen skulle komplettera stöd som trygghetsråden och Trygghetsstiftelsen lämnar till personer inom ramen för de omställningsavtal som arbetsmarknadens parter tecknar. Arbetsförmedlingen uppmanades att samarbeta med trygghetsråden när det gällde dessa insatser, för att tillsammans kunna ge den enskilde individen ett bra stöd.

Hösten 2008 beslutade regeringen om förstärkningar av Almi Företagspartner AB:s kreditram. Almi gavs ett kapitaltillskott på 2 miljarder kronor för att kunna förstärka och utöka sin utlåning för att förbättra finansieringssituationen för små och medelstora företag.³² Samtidigt fick även Svensk Exportkredit ett kapitaltillskott.

Även 2009 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2010 innehöll åtgärder för att mildra effekterna av den ekonomiska krisen. Det handlade bl.a. om ökade statsbidrag till kommunsektorn, dels i form av en tillfällig ökning med 7 miljarder kronor för år 2010, dels en permanent höjning med 5 miljarder kronor från år 2011.

Krisen i fordonsindustrin gav vidare regeringen skäl att lämna in en ansökan till Europeiska Globaliseringsfonden om ekonomiskt stöd till aktiva arbetsmarknadsåtgärder till följd av genomgripande strukturförändringar i världshandeln.³³ Medel från fonden finansierade 65 procent av kostnaderna för främst yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning för uppsagda från Volvo Cars AB och dess underleverantörer. Arbetsförmedlingen och Skolverket fick i oktober 2009 ett uppdrag från regeringen att ansvara för projektets genomförande, medan ESF-rådet fick i uppgift att förvalta medlen och stå för den finansiella kontrollen.³⁴ Ytterligare insatser med koppling till fordonsindustrin var den kreditgaranti som Riksgälden, på uppdrag av regeringen, utfärdade i februari

³² Underbilaga A till bilaga 1, Beslut 2008-12-09 N2008/8109/ENT *Information till styrelsen för Almi Företagspartner AB*

³³ En förutsättning för att medel sak utbetalas från globaliseringsfonden är att ansökan görs av en medlemsstat, ref. <http://www.sweden.gov.se/sb/d/13084>, hämtad 17 mars 2011.

³⁴ Prop 2010/11:1 Utgiftsområde 14, s 58.

2009 till Saab Automobile för ett lån i Europeiska investeringsbanken. Lånet uppgår maximalt till 400 miljoner euro.³⁵

3.2.2 Regionala samordnare

Regeringen utsåg under hösten och vintern 2008–2009 regionala samordnare med uppgift att samordna insatser lokalt och regionalt för att möta de varsel och den ekonomiska osäkerhet som följde i spåren av den globala finanskrisen.³⁶ Uppdragen gavs till landshövdingar och till regionala politiska företrädare i de län där de har ansvaret för regionala tillväxtfrågor. De regionala samordnarnas uppdrag handlade framför allt om att möta de företag och människor som drabbades av varsel och nedläggningar. Samordnarna skulle regelbundet till regeringen redovisa utvecklingen i berörda kommuner och län, hinder och behov som identifierades i arbetet samt vidtagna och planerade åtgärder.

Uppdragen kompletterades sommaren 2009 med särskilda uppdrag till Tillväxtverket och Tillväxtanalys. Våren 2010 fick också ett antal myndigheter uppdrag knutna till arbetet med att ta fram s.k. kompetensplattformar. Detta arbete kan ses som en fortsättning av delar av det regionala varselarbetet.

3.3 Ansvar vid varsel

År 2008 tog Arbetsförmedlingen över den verksamhet som tidigare bedrivits av de 20 nu nerlagda länsarbetsnämnderna och Arbetsmarknadsstyrelsen. I den tidigare organisationen hanterades varsel av respektive länsarbetsnämnd. Till att börja med delades förmedlingsverksamheten i Arbetsförmedlingen in i fyra geografiska marknadsområden. I dag är antalet tio och dessa är i sin tur indelade i totalt 69 arbetsmarknadsområden. Indelningen bygger på vad Arbetsförmedlingen menar är naturliga arbetsmarknader där människor arbetar eller företag söker arbetskraft. Dessa områden ska dock inte förväxlas med de funktionella arbetsmarknadsregioner (FA-regioner) som t.ex. Tillväxtverket använder sig av i olika regionala analyser. En FA-region

³⁵ Riksgäldens årsredovisningar (2009 samt halvårsrapporten för 2010).

³⁶ OECD ser i sin *Territorial Review* av Sverige år 2010 samordnarna som en innovativ samarbetsform inom det regionala tillväxtarbetet.

definieras som en region, inom vilken människor kan bo och arbeta utan att behöva göra alltför tidsödande resor.

3.3.1 Arbetsförmedlingens ansvar

Handläggningen av varsel sköts i den nya myndigheten av en central enhet inom Arbetsförmedlingen med placering i Östersund. Denna enhet har en grundbemanning på fyra handläggare. Under hösten 2008 fick man ta in förstärkning för att klara av den kraftigt ökade inströmningen av varselärenden som kom till Arbetsförmedlingen på grund av den dåvarande lågkonjunkturen.

Arbetsgivare som planerar att genomföra driftinskränkningar som kan medföra att minst fem arbetstagare i ett län berörs av uppsägning, ska enligt lag skriftligen varsla Arbetsförmedlingen. Detta innebär att information om driftinskränkningar som berör färre än fem personer i många fall inte når Arbetsförmedlingen, vilket medför ett visst mörkertal i statistiken. Syftet med varsel är att Arbetsförmedlingen ska få tid att underlätta omställningen för de berörda arbetstagarna. Beroende på hur många personer driftinskränkningen omfattar, ska varsel lämnas till Arbetsförmedlingen inom en viss tid innan anställningarna löper ut.

Tillfällig beredskapsorganisation för att möta de stora varslen

Arbetsförmedlingen inrättade under hösten 2008 en tillfällig beredskapsorganisation på huvudkontoret. Den organisatoriska lösningen växte fram successivt med start i oktober 2008. En grupp bestående av chefer från Arbetsförmedlingen inrättades och fick i uppgift att bedöma karaktären på de varsel som anmäldes. I februari 2009 bemannades organisationen med en nationell samordnare placerad på ledningsstaben. Uppdraget till beredskapsorganisationen bestod i att stötta speciellt varseldrabbade orter och stödet handlade framför allt om att placera erfarna arbetsförmedlare till dessa orter. Förutom den omfördelning som gjordes med stöd av den nationella samordningen så gjorde varje arbetsmarknadsområde omfördelningar mellan arbetsförmedlingskontoren i området. De jobbcoacher som anställdes 2009 förstärkte också bemanningen på speciellt drabbade orter.

Ytterligare insatser från Arbetsförmedlingen bestod i att etablera två tillfälliga arbetsförmedlingar i Västra Götaland. En förmedling startade

i Volvos egna lokaler och efter ett par månader flyttade verksamheten in till centrala Göteborg, då riktad till en lite bredare grupp. Verksamheten drevs under knappt ett år från november 2008. Den andra förmedlingen, Industriförmedlingen, bedrev verksamhet i Trollhättan från september 2009 till december 2010. Etableringarna av dessa arbetsförmedlingar är ett resultat av samtal som de regionala företrädarna i Västra Götaland förde med Arbetsförmedlingens ledning.

3.3.2 Trygghetsorganisationernas arbete

Allt fler trygghetsavtal tecknas mellan olika arbetsgivarorganisationer och fackliga förbund. Avtalen innehåller bl.a. ett omställningsstöd som syftar till att underlätta arbetet vid uppsägningar för såväl den individ som sägs upp som för företaget och det lokala facket. De olika avtalen skiljer sig åt till innehåll och omfattning och de administreras av olika partssammansatta organ som t.ex. Trygghetsrådet, Trygghetsstiftelsen och Trygghetsfonden TSL (TSL). Den övervägande delen av de personer som varslades hösten 2008 var privatanställda anslutna till det kollektivavtalsområde som TSL verkar inom.

I flera fall innehåller trygghetsorganisationernas stöd ungefär samma tjänster som Arbetsförmedlingens, exempelvis jobbcoachning.³⁷ Det finns därmed risk för överlappning och dubbelarbete. Detta inte minst när arbetsmarknadspolitiken förändras och Arbetsförmedlingen kommer in i ett tidigare skede, vilket var fallet i samband med att de stora varslan las. Ett samarbetsavtal finns mellan Arbetsförmedlingen och trygghetsorganisationerna för att tydliggöra de olika rollerna och undvika dubbelarbete. Avtalet förnyades i januari 2010 och omfattar numera inte bara de personer som är uppsagda eller arbetslösa utan även de som varslats om uppsägning.

Arbetsförmedlingen menar att det till en början rådde oenighet på några platser om hur arbetet skulle läggas upp och fördelas när Arbetsförmedlingen och organisationer med ansvar för arbetet under omställningsarbetet samlades.³⁸ Arbetsförmedlingen menar att man genom en konstruktiv dialog lyckades komma vidare i arbetet. Trygghetsrådet har dock erfarenheten att samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och

³⁷ Arbetsmarknaden 2010-05-10, tidning från Arbetsförmedlingen.

³⁸ *Arbetsförmedlingens särskilda insatser under finanskrisen*, PM 2011-02-13.

trygghetsorganisationerna skiljer sig en hel del mellan olika områden och delar av landet. I regel fungerar samarbetet bättre på mindre orter än i storstäderna. Det nya avtalet, menar man, ger uttryck för att det nu finns en intention om förbättrat samarbete hos båda parter.

TSL, vars verksamhet till stor del bygger på jobbcoacher, var kritisk till det upplägg av jobbcoacher i Arbetsförmedlingens regi som presenterade av regeringen i det s.k. Arbetsmarknadspaketet. TSL menar att Arbetsförmedlingens system för upphandlad jobbcoachning behöver harmoniseras med TSL:s system för jobbcoacher för att systemen ska komma till bäst nytta för de uppsagda.³⁹ TSL:s verksamhet och stöd till sina medlemmar består i hög utsträckning av att man tecknar kontrakt och samarbetar med olika omställningsföretag. Många gånger är det samma företag som Arbetsförmedlingen anlitar. TSL menar att systemen inte harmoniserats tillräckligt, trots att avtalet reviderats för att åstadkomma detta. En av anledningarna är att Arbetsförmedlingens kunskap om trygghetsorganisationernas arbete många gånger är bristfällig.⁴⁰

3.4 Särskilda uppdrag

3.4.1 Tillväxtverket och Tillväxtanalys

Tillväxtverket och Tillväxtanalys har haft i uppdrag att stödja Regeringskansliet och de regionala samordnarnas arbete med att samordna insatser med anledning av varsel. Regeringen fattade beslut om uppdragen i juni 2009 och de ska avslutas senast den 30 juni 2011. I uppdragen ingår att fortlöpande rapportera kring resultatet av arbetet till Regeringskansliet. Uppdragen ska ses mot bakgrund av att regeringen allt eftersom kom att utse regionala samordnare i alla län. Det blev då mer angeläget att sprida erfarenheter och goda exempel mellan länen.

För Tillväxtverket, som också svarade för merparten av kontakterna med länen, innebar uppdraget främst att bidra till erfarenhetsutbyte och lärande mellan länen genom att skapa mötesplatser för de regionala

³⁹ *Stoppa upphandlingen av jobbcoacher*, brev från TSL till Arbetsförmedlingen 2009-02-05.

⁴⁰ Uppföljning av samverkansöverenskommelse med Arbetsförmedlingen, TSL 2011-01-23 samt telefonsamtal 2011-03-22 med företrädare för Trygghetsrådet.

samordnarna. Enligt intervju med företrädare för Tillväxtverket ligger uppdraget i linje med verkets allmänna uppdrag och reguljära arbete. Verket anordnar t.ex. mötesplatser för att främja lärandet kring regionala tillväxtfrågor. Det består bl.a. i att samordna ett nationellt nätverk bestående av ansvariga aktörer för tillväxtarbete på länsnivå, dvs. regionförbund eller självstyrelseorgan och länsstyrelser (Regionala kontaktpersongruppen, RKP-gruppen). Gruppen är ett forum för diskussioner, information, erfarenhetsutbyte och lärande om det regionala tillväxtarbetet. Vid dessa möten, som hittills hållits ca tre gånger per år, deltar ofta Näringsdepartementet.

Tillväxtverket anordnade tre möten för erfarenhetsutbyte, alla ägde rum i Stockholm. Mötena var riktade till de regionala samordnarna och till de tjänstemän i län och regioner som ansvarade för samordningsarbetet. Det var i huvudsak personer ur den senare kategorin som deltog vid mötena. Till skillnad från det nätverk som RKP-gruppen utgör var tjänstemän knutna till det regionala varselarbetet i stor utsträckning inriktade mot frågor som har att göra med utbildning och kompetensförsörjning. Inför planeringen av arbetet vände sig Tillväxtverket till dessa tjänstemän för att få förslag på vilka frågor och teman man önskade få belysta.

- Vid det första mötet i december 2009 var 16 län representerade. På dagordningen stod presentation av goda exempel och utrymme för deltagarna att samtala och knyta kontakter med varandra.
- Det andra mötet hölls i april 2010 och då var 19 län representerade.
- Ett tredje möte hölls i juni 2010. Vid detta möte fanns 16 län representerade. Mötet kom framför allt att ägnas åt kompetensförsörjningsfrågor, mot bakgrund av regeringens uppdrag till län och regioner att etablera och utveckla regionala kompetensplattformar.

Andra frågor som togs upp på dessa möten rörde länens behov av mer detaljerad och aktuell arbetsmarknadsstatistik, snabbare hantering av förslag som länen lämnat till olika företrädare för den nationella nivån, mer flexibel och snabbare handläggning av ansökningar till strukturfundsprogrammen. Planeringen och satsningar på infrastruktur var också frågor som togs upp på mötena.

För Tillväxtanalys innebar regeringens uppdrag främst att myndigheten skulle bidra med internationella och nationella analyser med koppling till samordnarnas arbetsuppgifter. Tillväxtanalys bidrog i olika sammanhang med kunskapsunderlag i form av lägesbeskrivningar och översiktliga analyser. Man presenterade sitt material och sina analyser vid möten som Näringsdepartementet anordnade med de regionala samordnarna och statssekreterargruppen som svarade för samordningsfunktionen med anledning av varsel. Tillväxtanalys bistod även Tillväxtverket med att arrangera de sammankomster för erfarenhetsutbyte som beskrevs ovan. När det gäller t.ex. undersökningar av framtida kompetens- och arbetskraftsförsörjning utgår inte Tillväxtanalys från länen som indelningsgrund för sina regionala analyser utan från Sveriges FA-regioner. En utgångspunkt i Tillväxtanalys bidrag i varselarbetet var att utgå från myndighetens befintliga underlag. Det innebar att man inte tog fram särskilda rapporter för detta ändamål och inte heller riktade sig med regionala analyser till enskilda län. Ett undantag är den internationella inventering kopplad till fordonsindustrin som Tillväxtanalys med kort varsel genomförde. Man sammanställde snabbt kortfattade beskrivningar av åtgärder som vidtagits för att stödja inhemsk fordonsindustri i för Sverige relevanta konkurrentländer.⁴¹

I våra intervjuer med de regionala samordnarna och deras närmaste medarbetare har Tillväxtverkets och Tillväxtanalys stöd och bidrag i arbetet kring den regionala samordningen tagits upp. Samordnarna har i regel inte uppfattat att de två myndigheterna hade ett särskilt uppdrag kopplat till deras egna samordningsuppdrag. Däremot har utredare och analytiker vid länsstyrelserna och regionförbunden i flera fall ansett att det stöd dessa myndigheter erbjudit varit värdefullt, t.ex. sammankomsterna som arrangerades för erfarenhetsutbyte. Man anser att de bidragit till ökad förståelse och kunskap på mer generell nivå för regionala utvecklingsfrågor.

Tillväxtverkets företrädare menar att man i arbetet kring de regionala samordnarna byggt upp värdefulla kontakter med län och regioner kring frågor som har att göra med regional kompetensförsörjning. Dessa frågor, som spelar stor roll för den regionala utvecklingen, har

⁴¹ *Stöd till inhemsk fordonsindustri i Sveriges konkurrentländer*, Svar direkt 2009:1, Tillväxtanalys

tidigare inte täckts lika bra med stöd av RKP-gruppen. Tillväxtverkets kontakter med och stöd till län och regioner med anledning av regeringens samordningsuppdrag hade visserligen rymts inom Tillväxtverkets generella uppdrag. Men det särskilda uppdraget bidrog till att denna verksamhet prioriterades.

3.4.2 Kompetensplattformar

Landsting med regionalt utvecklingsansvar, samverkansorgan samt de länsstyrelser som då hade kvar det fulla ansvaret för tillväxtfrågor fick i villkorsbeslut och regleringsbrev för 2010 regeringens uppdrag att etablera s.k. kompetensplattformar. I arbetet med att etablera kompetensplattformar för samverkan inom kompetensförsörjning och utbildningsplanering ingår att ta tillvara erfarenheter från redan etablerade samverkansformer. Till dessa samverkansformer hör branschråd och kompetensråd vid de numera nedlagda länsarbetsnämnderna, Skolverkets nationella råd för yrkesprogrammen och arbetsmarknadsråden inom Myndigheten för yrkeshögskolan. I uppdraget ingår även att samråda och föra dialog med statliga myndigheter inom kompetensförsörjningsområdet.

Våren 2010 utvidgades kretsen av myndigheter med uppgifter knutna till arbetet med kompetensplattformar. Genom uppdrag från Näringsdepartementet fick ett antal myndigheter i uppgift att samverka för att öka samordningen på nationell nivå inom kompetensförsörjningsområdet. Myndigheterna består av Statens skolverk, Myndigheten för yrkeshögskolan, Arbetsförmedlingen, Tillväxtverket och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar. Uppdraget ska genomföras i samråd med Högskoleverket och efter samråd med Verket för innovationssystem. Myndigheten för yrkeshögskolan är samordningsansvarig myndighet och uppdraget ska slutredovisas i maj 2012.

Detta uppdrag om myndighetssamverkan inom kompetensförsörjningsområdet ska enligt regeringen ses som en vidareutveckling av det uppdrag om tvärssektoriell samverkan för regional tillväxt som regeringen gav ett 20-tal myndigheter år 2007. Samtidigt knyter uppdraget i många län an till de regionala samordnarnas arbete med anledning av varslen. Frågor kring kompetensförsörjning och vuxenutbildning tog i regel stor plats i varselsamordnarnas arbete och arbetet tydliggjorde

kompetensförsörjningens betydelse för den regionala utvecklingen. De regionala samordnarna fick också i uppdrag att för regeringens räkning besvara ett antal frågeställningar kring regionernas utbildningsbehov. Samverkan kring dessa områden byggde vidare på tidigare etablerade nätverk och fastare nätverk utvecklades i och även mellan länen med anledning av den ekonomiska krisen.

3.5 Sammanfattande iakttagelser

Den konjunkturedgång som följde på den finansiella krisen hösten 2008 hade, enligt de bedömningar som då gjordes, kunnat utvecklas till den allvarligaste sedan 1930-talet. Från hösten 2008 och fram till våren 2009 nådde varslen mycket höga nivåer, där fordonsindustrin drabbades hårt i ett tidigt skede av krisen. Regeringens åtgärder inriktades inledningsvis mot de finansiella marknaderna men snart också mot mer generella stimulansåtgärder. Arbetsmarknadspolitiken anpassades till det försämrade konjunkturläget och mer resurser riktades till personer med korta arbetslöshetstider. Denna förskjutning av arbetsmarknadspolitiken ökade risken för överlappning mellan delar av Arbetsförmedlingens och trygghetsorganisationernas insatser.

Regeringens åtgärder bestod inte som varit fallet vid tidigare kriser av riktade stödpaket till enskilda orter eller mer omfattande stödpaket till specifika branscher. Lösningen för att komma vidare menade man låg på lokal och regional nivå. Regeringen utsåg med början i oktober 2008 regionala samordnare. I flertalet län utsågs två personer. Dels landshövdingen, dels i de län där staten fört över ansvaret för att driva och samordna det regionala tillväxtansvaret en regional politisk företrädare. Deras uppgift var att samordna insatser lokalt och regionalt för att möta de varsel och den ekonomiska osäkerhet som följde i spåren av den globala finanskrisen.

4 Samordningen i Regeringskansliet

I detta avsnitt behandlar vi regeringens utnämning av regionala samordnare och Regeringskansliets interna samordning. Regeringen utsåg regionala samordnare från länen i syfte att förbättra förutsättningarna för samordning på regional nivå. Vidare inrättade regeringen en nationell samordningsfunktion i form av en statssekreterargrupp och en tjänstemannagrupp bestående av personer från flera olika departement.

4.1 Regionala samordnare efter hand i alla län

De första regionala samordnarna utsågs i Norrbottens och Gävleborgs län i januari 2008 för att sedan följas av Västra Götalands och Blekinge län i början av oktober 2008. Efter hand utökades antalet regionala samordnare och i februari 2009 hade regeringen utnämnt samordnare i alla län.

4.1.1 Från fordonskris i några län till allmänt osäkert läge i hela landet

De personer som först fick i uppgift att samordna regionala insatser med anledning av finanskrisen utnämndes den 2 oktober 2008. Då utsåg regeringen landshövdingen i Västra Götalands län och regionrådet i Västra Götalandsregionen till samordningsmän. Deras uppgift var att kraftsamla och att för regeringens räkning samordna insatser för att möta det ökade antalet varsel inom fordonsindustrin. Uppgiften var också att snabbt informera regionen och regeringen om hur arbetet fortlöpt. Dessutom skulle de hålla regeringen informerad i fall de ansåg ytterligare stöd eller andra insatser nödvändiga.⁴²

Regeringen hade tidigare under 2008 fattat beslut om två liknande uppdrag till länsstyrelserna i Norrbottens och Gävleborgs län. Länsstyrelsernas uppgift var då att samordna de samhälleliga insatserna i samband med nedläggningar av sågverket på Seskarö i Haparanda kommun och Stora Ensos neddragningar i Norrsundet, Gävle kommun.

⁴² Sven Otto Littorin och Maud Olofsson, GP 2008-10-02.

De uppdrag som regeringen fattade beslut om i januari 2008 skiljer sig på två punkter från de uppdrag som regeringen lämnade senare samma år. En skillnad består i att uppdragen var ställda till länsstyrelserna och inte personligen till landshövdingarna.⁴³ En annan skillnad är att uppdragen i januari inte omfattade den kommunala nivån. Regeringens utnämningar i oktober var däremot ett samordningsuppdrag till såväl statens regionala nivå som till den kommunala nivån. Detta föll sig naturligt eller var rent av en nödvändighet med tanke på att huvudansvaret för att driva och samordna den regionala tillväxtpolitiken i Västra Götaland ligger på landstinget.

Den 9 oktober 2008 utsåg regeringen landshövdingen i Blekinge län och ordföranden i regionstyrelsen vid samverkansorganet i Blekinge län att fungera som regeringens samordnare på regional nivå. Utnämningen motiverades av de ändrade villkoren för fordonsindustrin. Tre veckor senare, den 30 oktober, utsågs 12 regionala samordnare i ytterligare sex län. Utnämningen motiverades i dessa fall mer allmänt av varsel om uppsägningar och nedläggning av verksamheter. Regeringens ambition var att samordnarnas insatser skulle ta tillvara de unika förutsättningarna för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som fanns i länen.⁴⁴

Från slutet av november 2008 till mitten av februari 2009 kom genom ytterligare fyra beslut alla län och totalt 37 personer att omfattas av uppdraget att samordna de regionala insatserna. Regeringen menade att det fanns skäl att kraftsamla för att stötta individer och företag i den osäkra situation som rådde.⁴⁵ Några län vände sig också under den här perioden till regeringen med begäran om att samordnare skulle utses i de egna länen.

⁴³ Senare samma år (27 november 2008) kompletterades samordningsuppdraget till Gävleborgs län så att det kom att omfatta även regionförbundet Gävleborg.

⁴⁴ Pressmeddelande 2008-10-29, Näringsdepartementet.

⁴⁵ Pressmeddelande 2008-11-27, Näringsdepartementet.

Tabell 2 Regeringens utnämningar av regionala samordnare av insatser med anledning av varsel

Beslut	Län	Landshövding	Ordförande i kommun-/landstingsfullmäktige eller samverkansorgan
24/1 2008	Norrbottnen	Uppdrag till länsstyrelsen ej landshövdingen	
24/1 2008	Gävleborg	Uppdrag till länsstyrelsen ej landshövdingen	
2/10 2008	Västra Götaland	Lars Bäckström	Kent Johansson
9/10 2008	Blekinge	Gunvor Engström	Mats Johansson
30/10 2008	Kalmar	Sven Lindgren	Leif Larsson
30/10 2008	Kronoberg	Kristina Alsér	Marie-Louise Hilmersson
30/10 2008	Södermanland	Bo Könberg	Marita Bengtsson
30/10 2008	Värmland	Eva Eriksson	Tomas Riste
30/10 2008	Västerbotten	Chris Heister	Erik Bergkvist
30/10 2008	Örebro	Rose-Marie Frebran	Iren Lejegren
27/11 2008	Stockholm	Per Unckel	
27/11 2008	Jämtland	Britt Bohlin	
27/11 2008	Västmanland	Håkan Eriksson	
27/11 2008	Östergötland	Björn Eriksson	Jan-Owe Larsson
27/11 2008	Jönköping	Lars Engqvist	Göran Lindell
27/11 2008	Gävleborg	Barbro Holmberg	Per-Olof Svensson
18/12 2008	Dalarna	Maria Norrfalk	Anders Ahlgren
18/12 2008	Västernorrland	Bo Källstrand	
15/1 2009	Skåne	Göran Tunhammar	Pia Kinhult
15/1 2009	Gotland	Marianne Samuelsson	Eva Nypelius
12/2 2009	Uppsala	Anders Björk	Arne Sandemo
12/2 2009	Halland	Lars-Erik Lövdén	Göran Karlsson
19/8 2010	Samtliga regionala samordnare entledigas från sina uppdrag		

Syftet med regeringens uppdrag var att främja kraftsamling och samverkan mellan aktörer på lokal och regional nivå. Regeringen menade att det i första hand är på dessa nivåer verktygen finns att möta de personer som drabbas av varsel. Samordnarnas uppdrag avslutades i augusti 2010 då de entledigades från sina uppdrag med hänvisning till en återhämtning i ekonomin och att antalet varsel kraftigt minskat.

4.1.2 Redovisningar och nationella möten

I samordnarnas uppgift ingick att till regeringen redovisa utvecklingen av arbetet i berörda kommuner och i länet. Dessutom skulle redovis-

ningarna innehålla hinder och behov som identifierades i arbetet. Redovisningarna lämnades såväl skriftligt som muntligt.

Den första samlade skriftliga rapporteringen från samordnarna lämnades till Näringsdepartementet den 5 december 2008 och den andra rapporteringen lämnades den 2 februari 2009. Samordnarnas rapporter innehöll totalt närmare 250 förslag. Förslagen var ett bidrag i arbetet med regeringens förslag till den ekonomiska vårpropositionen för 2009 och budgetpropositionen för 2010. Näringsdepartementet har i en skrift sammanställt samordnarnas förslag och de åtgärder regeringen föreslog utifrån sakområden. Förslag lämnades inom en rad områden, här ges några exempel:

- förstärka Arbetsförmedlingen
- ändra regelverket så att arbetsmarknadspolitiska program kan sättas in i ett tidigare skede av arbetslösheten
- ansöka om medel från Europeiska globaliseringsfonden
- förbättra villkor för studerande inom områden där det råder arbetskraftsbrist
- skapa utrymme för utbildningsplatser i företag
- tidigarelägga planerade infrastruktursatsningar
- riktade investeringsbidrag, bättre lånemöjligheter för mindre företag.

Samordnarna fick även i uppgift att dels redogöra för finanskrisens effekter på små och medelstora företags behov av kapitalförsörjning, dels besvara ett antal frågor om regionernas utbildningsbehov. Uppgifterna om regionernas utbildningsbehov lämnades av Regeringen i regleringsbrev för länsstyrelsernas verksamhet år 2009.

Tabell 3 Skriftliga redovisningar från de regionala samordnarna till regeringen

Datum	Rapporter
5/12 2008	Lägesrapport
2/2 2009	Lägesrapport
Maj 2009	Regionernas utbildningsbehov
Maj 2009	Finanskrisens effekter på små och medelstora företags behov av kapitalförsörjning
30/4 2010	Arbetsmarknadsläget i länet samt regionens utbildningsbehov

Regeringen följde även utvecklingen i kommuner och län genom att bjuda in samordnarna med statssekreterargruppen till s.k. dialogmöten. Sammanlagt hölls åtta möten, och tre av dessa hölls i mindre grupper där inbjudan riktades till en tredjedel av samtliga samordnare. Alla möten hölls i Stockholm. Utöver dessa möten hölls två telefonmöten i anslutning till regeringens avisering av stimulansåtgärder den 5 december 2008 samt i samband med att regeringens vårproposition presenterades år 2009.

Tabell 4 Möten med statssekreterargruppen för varselsamordning och de regionala samordnarna

	Datum	Syfte
1	28/11 2008	Presentation av uppdraget samt länsvis redogörelse för arbetet med anledning av varslen
2	19/1 2009	Presentation av arbetsmarknadspolitiken, Arbetsförmedlingens och ESF:s regelverk. Dialog kring samordnarnas förslag.
3	11/2 2009	Information om regeringens åtgärder
4a	15/5 2009	Möten i mindre grupper om regeringens åtgärder och möjlighet till erfarenhetsåterföring mellan samordnarna
4b	18/5 2009	
4c	19/5 2009	
5	7/10 2009	Information om regeringens åtgärder, BP 2010
6	17/8 2010	Samordnarna redogör för aktuella situationen i länen samt för erfarenheterna av samordningsarbetet

Näringsdepartementet (statssekreterare Jöran Häggglund) kallade till det första mötet som hölls den 28 november 2008. Syftet med mötet var att beskriva samordningsuppdragen och formerna för den fortsatta rappor-

teringen från län och regioner till regeringen. Mötet ägnades också åt en länsvis redogörelse för arbetet med anledning av varslen. De viktigaste frågorna som de regionala samordnarna lyfte fram var behovet av snabba besked från regeringen när det gällde åtgärder för att skapa stabilitet på finansmarknaden, arbetsmarknadsåtgärder och utbildningsinsatser. Dessutom ville man ha besked om hur Arbetsförmedlingens regelverk skulle tolkas.⁴⁶

Arbetsmarknadsdepartementet (statssekreterare Eva Uddén Sonnegård) kallade till det andra mötet som ägde rum den 19 januari 2009. Mötet dit samtliga regionala samordnare, Arbetsförmedlingen samt ESF-rådet bjudits in hade följande syften:

- Presentera regeringens arbetsmarknadspolitik och de förändringar som aviserats inom området.
- Ge en återkoppling kring de utvecklingsområden och frågor som samordnarna hade identifierat och framfört till regeringen.
- Inleda en dialog mellan samordnarna och inbjudna myndigheter.

Arbetsmarknadsdepartementet sammanställde de förslag och inspel som samordnarna lämnat före mötet och som hade koppling till arbetsmarknadspolitik. Det handlade bl.a. om Arbetsförmedlingens resurser och regelverken för Arbetsförmedlingen och ESF.

Ett tredje möte hölls den 11 februari 2009. Syftet var att informera om de åtgärder som regeringen dittills vidtagit med anledning av samordnarnas förslag.

Till den fjärde sammankomsten delades samordnarna in i tre grupper där grupperingarna utgick från en geografisk indelning av länen. En tredjedel av samordnarna bjöds in till den 15, 18 respektive 19 maj 2009.

Ytterligare ett möte hölls 2009, denna gång bjöds alla samordnare in till ett och samma tillfälle, 7 oktober. Näringsdepartementet presenterade då sin skrift *För ett starkare Sverige. Regionala samordnare i samarbete med den svenska regeringen*. Den innehåller, som nämnts

⁴⁶ Enligt Näringsdepartementets arbetsmaterial.

tidigare, en sammanställning av samordnarnas förslag och regeringens åtgärder, bl. a. de åtgärder som presenterades i budgetpropositionen för 2010.

Ett sista möte med statssekreterarna och varselsamordnarna hölls drygt 10 månader senare, den 17 augusti 2010. Syftet med detta möte var att de regionala samordnarna skulle beskriva den aktuella situationen i länen och lämna en redogörelse för erfarenheterna av varselarbetet i länen. Dessutom redogjorde Tillväxtverket för sina erfarenheter av de kontakter verket haft med länen. Tillväxtanalys redovisade regionala effekter av krisen. Avslutningsvis berättade Statskontoret om sitt uppdrag att följa upp arbetet med varselsamordningen. Två dagar efter detta möte entledigades samordnarna genom ett regeringsbeslut från sina uppdrag.

4.2 En dörr in till Regeringskansliet

För att skapa vad regeringen beskriver som ”en dörr in” till Regeringskansliet inrättade regeringen en nationell samordningsfunktion i form av en statssekreterargrupp.⁴⁷ I ett tidigt skede av krisen, i slutet av oktober 2008, identifierades de fem departement som kom att utgöra samordningsgruppen i Regeringskansliet, nämligen Arbetsmarknads-, Närings-, Utbildnings-, Finans- och Socialdepartementet. Gruppen bestod av åtta statssekreterare och till ordförande för statssekreterargruppen utsågs dåvarande statssekreteraren (Jöran Hägglund) hos statsrådet med ansvar för regionala tillväxtfrågor (Maud Olofsson).

Den bild som framträder i våra intervjuer och som också bidrog till att det praktiska arbetet med samordningen anses ha fungerat bra är att statssekreterarna hade ett stort engagemang för frågorna och med något undantag avsatte tid för de möten som hölls. Processen kring de regionala samordnarnas förslag och Regeringskansliets hantering av förslagen skedde öppet. Alla kunde se vad alla andra begärt, hur deras förslag såg ut och vad de sedan fick. Arbets sättet var formaliserat och processerna öppna. Alla berörda tjänstemän fanns i regel på plats när statssekreterarna och de regionala samordnarna träffades. Det innebar

⁴⁷ Pressmeddelande 2008-10-29, Näringsdepartementet.

att alla inblandande fick del av samma information vid ett och samma tillfälle.

Statssekreterarna från Närings- och Utbildningsdepartementet deltog mest aktivt i gruppen medan Arbetsmarknadsdepartementet många gånger företrädde inte av statssekreteraren utan av en tjänsteman. Det innebar att alla politikområden inte företrädde av politiker, vilket vissa personer menar skapade obalans i diskussionerna.

Det förekom i princip inga uppvaktningar från näringslivet med propåer om stöd eller åtgärder från regeringen. Samtal fördes mellan regeringen och fordonsindustrins ledning vid sidan av de regionala samordnarnas kontaktkanaler. Men utöver dessa kontakter så menar de vi intervjuat att de regionala samordnarna i stort fungerade som kontaktpunkten mellan länen och regeringen. Frånvaron av enskilda uppvaktningar nämns återkommande i våra intervjuer med företrädare för Regeringskansliet. Dels som en kontrast mot hur tidigare arbetsmarknadskriser hanterats. Dels som ett bevis för att utnämningen av de regionala samordnarna fyllde sitt syfte, nämligen att länens kontakter med Regeringskansliet gick via samordnarna.

Kontakter förekom mellan statssekreterarna och myndigheternas ledning utan att samordnarna involverades men de kontakterna togs i regel för att reda ut frågor om själva arbetsprocessen och samordnarnas roll. Statssekreterarna menar också i likhet med tjänstemännen att signalerna om att kontakterna skulle gå via de regionala samordnarna var mycket tydliga till länen och regionerna.

När det gäller bilden av hur samordningen fungerade inom Regeringskansliet är däremot statssekreterarna mer kritiska än tjänstemännen även om inte alla statssekreterare delar denna kritik. Kritiken handlar om att gruppens mandat inte var tydligt eller rent av otillräckligt för att lösa den uppgift man var satt att hantera. Man menar att gruppen fungerade bra för att sprida information om läget i regionerna och för att diskutera förslag till åtgärder. Men de egentliga ställningstagandena till samordnarnas förslag togs inte i den här gruppen och inte var det heller här de huvudsakliga diskussionerna fördes kring hur regeringen skulle hantera den ekonomiska krisen. En aspekt som fördes fram vid intervjuerna med statssekreterarna och som kan kopplas till statssek-

reterarnas otydliga eller begränsade mandat är att processen måste förstås mot bakgrund av att arbetet styrdes av en koalitionsregering, där flera politiska viljor skulle komma överens. Statssekreterargruppen kom att fungera som en beredningsorganisation innan Statsrådsberedningen och Finansdepartementet involverades.

Meningarna går också isär när det gäller värdet av att alla län kom att omfattas av varselsamordningsuppdraget. Några, däribland ordföranden, menar att det var en medveten strategi att låta alla län komma att omfattas av uppdraget. Det gick inte att bedöma vilken omfattning eller utbredning den finansiella krisen skulle komma att få och därför var det bättre att alla fanns med ifall att de skulle komma att drabbas. Någon menar att det faktum att alla län och regioner med tiden kom att omfattas av uppdraget att svara för regional varselsamordning hade liten praktisk betydelse. Fokus i arbetet var på de hårdast drabbade områdena. Någon menar att uppdraget i princip var överspelat när de sista länen anslöts till arbetet. Det hade varit rimligt att avsluta varselsamordnarnas uppdrag redan hösten 2009, dvs. betydligt tidigare än sommaren 2010 då varselsamordnarna entledigades från sina uppdrag.

4.3 Samverkan mellan departementen

Statssekreterarna i samordningsgruppen utsåg personer som bildade en arbetsgrupp för statssekreterarna med medlemmar från de olika departementen, en s.k. interdepartemental arbetsgrupp (IDA-grupp). Gruppen hade i huvudsak tre uppgifter. Den första uppgiften bestod i att ta hand om de närmare 250 förslag som de regionala samordnarna lämnade till regeringen i sina rapporter i december 2008 och i februari 2009. IDA-gruppen sammanställde samordnarnas förslag. Sammanställningen visade hur många förslag samordnarna lämnat och vilken typ av förslag som lämnats. En översikt visade att en tredjedel av de förslag samordnarna lämnade var regelrätta förslag för regeringen att ta ställning till och en tredjedel förslag som behövde bearbetas för att regeringen eventuellt skulle kunna gå vidare. Den sista tredjedelen var förslag som lades åt sidan antingen för att de inte krävde regeringens ställningstagande utan snarare kunde hanteras på regional och lokal nivå, eller för att förslagen av olika skäl inte var politiskt gångbara.

Sammanställningen skapade förutsättningar för en öppen beredningsprocess där respektive departement hade möjlighet att lämna sina kommentarer och bedömningar av samordnarnas förslag. Alla underlag fanns samlade på ett ställe och alla hade tillgång till samma material när tjänstemännen skulle ta fram förslag på åtgärder för att hantera krisen. Dessa underlag låg också till grund för de diskussioner som statssekreterarna sedan förde. De tjänstemän som deltog i arbetet har pekat ut arbetsprocessen som ett viktigt bidrag till att arbetet fick en tvärssektoriell förankring.

IDA-gruppens andra uppgift bestod i att följa utvecklingen av lämnade varsel om driftsinskränkningar i länen.⁴⁸ Det gjorde man med hjälp av löpande information från Arbetsförmedlingen och med stöd av löpande rapporter från de regionala samordnarna. Arbetsförmedlingens statistik över antalet varsel ger en begränsad bild, bl. a. därför att arbetsgivarens skyldighet att lämna uppgifter om antalet varslade i de flesta fall bara omfattar varsel som överstiger 5 individer. Varselstatistiken kan därför bli missvisande i län som omfattar många småföretagare där mörkertalet när det gäller det antal personer som faktiskt varslats kan vara stort. Ytterligare en begränsning är att Arbetsförmedlingen inte får avslöja vilka företag som rapporterat att de varslat sina anställda. Där emot hade samordnarna med sin lokala och regionala förankring i regel bra kunskap om vilka varsel som las och vilka varsel som faktiskt realiserades.

En tredje uppgift var att bestämma dagordningen för de återkommande s.k. dialogmötena mellan statssekreterarna och de regionala samordnarna. En kortfattad beskrivning av innehållet i dessa möten gavs i avsnitt 4.1.2.

Näringsdepartementet svarade för ordförandeposten och sekreterarfunktionen i gruppen. Från Utbildningsdepartementet utsågs också två personer att ingå i IDA-gruppen, den ena svarade för vuxenutbildningsområdet och den andra för högskoleområdet. Övriga departement (Arbetsmarknads-, Social- och Finansdepartementet) utsåg vardera en person att ingå i gruppen. Även Integrations- och jämställdhetsdepartementet, som inte var företrätt i statssekreterargruppen, utsåg en person att ingå i IDA-gruppen.

⁴⁸ Lag (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder.

Näringsdepartementet berördes mer eller mindre i sin helhet av det arbete och de frågor varselsamordningen kom att omfatta. Departementet valde därför att låta arbetet i departementet utföras i två parallella processer. Dels i IDA-gruppen där tre personer från departementet ingick, dels i en intern konstellation med företrädare från departementets olika enheter. Den interna gruppen fick tillgång till samma material som IDA-gruppen och arbetade parallellt med denna grupp.

Arbetsmarknadsdepartementets representant i IDA-gruppen var placerad på departementets analysenhet. Samtidigt hade departementets arbetsmarknadsenhet täta kontakter med Arbetsförmedlingen, vars uppdrag och organisation nyligen förändrats. När antalet varsel ökade var Arbetsmarknadsdepartementets utgångspunkt att Arbetsförmedlingen skulle hantera arbetsmarknadskrisen inom ramen för sitt ordinarie uppdrag. Tjänstemännen på arbetsmarknadsenheten hade vidare löpande kontakter med Finansdepartementet kring arbetet med den s.k. sysselsättningspropositionen. Däremot hade tjänstemännen på arbetsmarknadsenheten inte så mycket insyn i IDA-gruppens arbete.

4.4 Regeringskansliets erfarenheter av arbetssättet

Arbetssättet kring varselsamordningen var ett sätt att skapa strukturer för att ta hand om förslag som kom från länen och regionerna och att sprida information inom Regeringskansliet. Det som karaktäriserar det arbetssätt IDA-gruppen använde sig av skiljer sig inte nämnvärt från hur Regeringskansliet bereder många andra ärenden och frågor. Den bilden förmedlar tjänstemän såväl inom som utanför IDA-gruppen. Processerna för att bereda frågor som kom upp i samband med de regionala samordnarnas förslag överensstämde i stort med ordinarie beredningsprocesser.

Beredningsprocessen bedrevs däremot öppnare än normalt. Alla satt tillsammans med samma underlag där samordnarnas förslag fanns samlade och departementen arbetade mot en ”gemensam yta”. IDA-gruppen kom snabbt fram till en gemensam bruttolista. IDA-gruppens medlemmar beskriver att de arbetade i ett särskilt spår men ändå inom ramen för den ordinarie processen. Många medarbetare inom Rege-

ringskansliet har uttryckt sin uppskattning över tjänstemännens sätt att leda och organisera arbetet i IDA-gruppen.

Den stora skillnaden i förhållande till hur beslut normalt bereds i Regeringskansliet låg i att arbetet bedrevs mycket mer intensivt. Materialet från länen var omfattande och tidspressen hård. IDA-gruppen träffades ofta, det var praktiska arbetsmöten där man vid sittande bord tillsammans gick igenom och bearbetade länens förslag till åtgärder. Gruppens medlemmar höll också tät kontakt mellan mötena per telefon och e-post.

Något som lyfts fram som en starkt bidragande orsak till varför man lyckades få till stånd samordning kring de förslag som presenterades är det mycket tydliga uppdrag som fanns från politiskt håll för att arbetet skulle samordnas. Det fanns ett intresse för helheten och olika målgrupper. Arbetet bedrevs gemensamt med representanter från olika departement där alla hade tillgång till samma material tidigt i processen och hade möjlighet att lämna kommentarer och uppmärksamma frågor. När departementstjänstemännen sedan kom fram till att ta fram förslag så tog de enskilda sakdepartementen och Finansdepartementet över.

I stort sett alla tjänstemän som deltog i IDA-gruppens arbete talar om värdet av den samordning som man menar att gruppen åstadkom. Man menar t.ex. att det under den här perioden blev väldigt tydligt att alla arbetade för en och samma regering. Samordnarnas förslag bedömdes utifrån en helhetsbild och inte utifrån varje enskilt departements eget intresseområde. Någon ansåg att arbetet antagligen bidragit till Regeringskansliets mödosamma omvandling mot att bli en myndighet, att samordningsarbetet kan ha bidragit till att stärka denna process.

I anslutning till frågan om att betrakta Regeringskansliet som en myndighet har departementstjänstemännen även kopplat samordningsarbetet till hur de ser på sin egen roll som statstjänstemän. Man menar att samordningsarbetet gjorde det tydligt att alla i Regeringskansliet ytterst arbetar med ett gemensamt uppdrag där uppgiften som tjänsteman är att ta fram bästa möjliga beslutsunderlag för regeringen, inte att slå vakt om de egna frågorna vid enskilda departement.

4.5 Sammanfattande iakttagelser

Ett uppdrag till enskilda individer

Regeringens uppdrag till Norrbottens och Gävleborgs län i januari 2008 stod modell för de uppdrag regeringen senare samma år lämnade till län vars fordonsindustri drabbades av finansiella svårigheter och stora varsel. Uppdragen i januari riktades till länsstyrelserna. När Västra Götaland drabbades var det inte möjligt att lämna ett uppdrag enbart till länsstyrelsen eftersom landstinget har ansvar för att driva och samordna det regionala tillväxtarbetet. Landstinget var den naturliga samverkansparten samtidigt som regeringen inte har möjlighet att rikta uppdrag till ett kommunalt organ. Detta framgår av regeringsformens bestämmelser om kommunalt självstyre. Däremot är det möjligt att lämna ett uppdrag till ordföranden i regionorganet, vilket också kom att bli den modell som regeringen tillämpade i de fall ansvaret för tillväxtarbetet förts över till den kommunala nivån. Det förde också med sig att uppdraget lämnades till landshövdingarna personligen snarare än till länsstyrelserna.

Några ekonomiska resurser eller särskilda befogenheter följde inte med regeringens utnämningar av de regionala samordnarna. Modellen med personliga utnämningar snarare än uppdrag riktade till organisationerna förutsatte därför att samordnarna hade tillgång till stöd från sina respektive organisationer i arbetet med att samordna insatser och att rapportera om läget i länet.

Uppdragen lämnades först till de värst drabbade länen

De första samordningsuppdragen lämnades mot bakgrund av att framför allt fordonsindustrin och dess underleverantörer drabbades hårt av den finansiella krisen. Uppdragen gick först till Västra Götaland och en vecka senare till Blekinge. Tre veckor senare utnämndes samordnare i ytterligare sex län men då fanns inte kopplingen till den krisande fordonsindustrin utan utnämningarna motiverades mer allmänt av varsel och nedläggningar. Successivt blev motivet till utnämningarna mer allmänt hållna och fyra månader efter att de första samordnarna utsetts hade samordnare utsetts i landets alla län.

Ett utdraget uppdrag

Antalet varsel nådde rekordhöga nivåer hösten 2008. Fordonsindustrin och dess underleverantörer drabbades hårt. Regeringen riktade också sina första utnämningar om regional samordning till landshövdingar och regionala politiska företrädare i län där fordonsindustrin väger tungt. Men med tiden fick utnämningarna en allmännare profil och motiverades med att verksamheter las ner och av en osäkerhet om den ekonomiska krisens fortsatta utveckling. Det blev allt glesare i länens rapporteringar till regeringen och mellan de tillfällen där regeringen samlat mötte de regionala samordnarna. Efter hand kom allt mer intresse att riktas mot mer långsiktiga utbildnings- och kompetensförsörjningsfrågor snarare än kortsiktiga åtgärder för att motverka krisen. Regeringen la först uppdrag om att kartlägga regionernas utbildningsbehov på de regionala samordnarna men använde senare befintliga strukturer när det gällde uppdrag om att ta etablera kompetensplattformar, även om de regionala samordnarna ännu inte hade entledigats. Det skedde först hösten 2010.

Ett prioriterat arbete i Regeringskansliet

Arbetsättet i Regeringskansliet kring den regionala samordningen var ett sätt att skapa strukturer för att ta hand om förslag som kom från länen och att sprida information inom Regeringskansliet. Processerna för att bereda frågor som kom upp i samband med de regionala samordnarnas förslag överensstämde i stort med ordinarie beredningsprocesser. Beredningsprocessen bedrevs däremot öppnare och med högre intensitet än normalt. Vidare fanns från politiskt håll en tydlig vilja om att arbetet skulle samordnas och detta bidrog till att arbetet uppfattades som framgångsrikt, inte minst bland departementstjänstemännen.

5 Samordningen i länen

I detta kapitel redovisar vi vad vi uppfattar har skiljt de regionala samordnarnas arbete från i första hand det löpande arbetet med regional tillväxt. I den utsträckning personerna vi mött haft erfarenhet av tidigare arbetsmarknadskriser har hanteringen av dessa kriser i viss mån också fungerat som jämförelse. De erfarenheter av samordningen i länen som vi redovisar i detta kapitel bygger i stor utsträckning på samordnarnas egna erfarenheter och på erfarenheter bland företrädare för verksamheter som deltog i samordningsarbetet.

5.1 Arbetets former

Statskontoret ska enligt sitt uppdrag redovisa erfarenheter och resultat från det arbetsätt som användes i arbetet med att samordna insatser i länen med anledning av varslen. Hur man i län och regioner arbetade med att möta och lindra effekterna av de varsel som lämnades har därför fått stort utrymme i våra kontakter med samordnarna och andra lokala och regionala företrädare. I detta kapitel presenterar vi särdragen i detta arbete i förhållande till det arbetsätt och de strukturer som län och regioner arbetar med i det löpande arbetet med regionala tillväxtfrågor och som vi översiktligt redovisat i kapitel 2. Hit hör att intensiteten var högre, att aktörerna deltog mera aktivt än före krisen men att de arbetsformer som användes inte var nya.

Redovisningen bygger framför allt på det arbete som bedrevs i de fem län vi besökt, men i den utsträckning rapporterna från länen behandlat samordnarnas arbetsätt har vi använt oss även av detta material.

5.1.1 Utgick från existerande arbetsformer

Samordningen i länen byggde i många fall på de arbetsformer som successivt byggts upp och redan fanns etablerade för regionalt tillväxtarbete när samordnarna fick sina uppdrag. Ett av de besökta länen beskrev sitt sätt att styra och driva varselarbete som ”ingen särskild organisering alls”. Man använde ordinarie kanaler och befintlig organisation för samverkan och samordning under krisen. I dessa län fanns en etablerad struktur för att samverka kring strategiska utvecklings-

frågor. Det var därför naturligt att driva samordningen utifrån de kontakter med företag, kommuner, landsting och övriga relevanta aktörer som redan fanns upparbetade i länet.

Trots att strukturen fanns och kontaktvägarna var etablerade, behövdes ett visst organisatoriskt och administrativt stöd under den tid varslen var som störst och de finansiella och ekonomiska svårigheterna som mest akuta. I län med en regional samordnare, som i Norrbotten, förstärktes arbetet operativt genom att resurspersoner från länsstyrelsen tillfälligt avlastades sina ordinarie uppgifter, och knöts till landshövdingens stab. Andra län samlade stabsresurser från länsstyrelsen och regionförbundet för att temporärt bilda en gemensam kanslifunktion. Sörmland kan tjäna som exempel på ytterligare ett sätt att organisera insatserna. Här bildade länsråd, regiondirektör och adjungerad VD från Almi en operativ grupp till stöd för de två varselsamordnarna.

I varierande grad knöt samordnarna till sig arbetsgrupper med deltagare från samverkande parter i länet, med företrädare från industrin, finansiärer och fackliga organisationer, utbildningsaktörer och representanter från Arbetsförmedlingen m.fl. Konstellationerna framstår inte som genuint nya, utan består även av aktörer som också deltar i de sedan tidigare etablerade regionala partnerskap.

I våra intervjuer har vi bitt varselsamordnare bedöma om arbetssättet under varselsamordningen skapade nya strukturer för arbetet med frågor som rör regionala utvecklingsfrågor. En samordnare underströk att man regionalt och inom länet följde etablerade kontaktvägar men att varselsamordningens strukturer för kontakter med regeringen och den nationella nivån var nya. Att uppdraget öppnade en gemensam kanal från den lokala och regionala nivån till regeringen och den nationella nivån, bedöms av flera på regional nivå som den enskilt viktigaste effekten av utnämmandet. Visserligen fanns sedan tidigare vägar för kontakt och utbyte mellan kommunala företrädare och regeringen och mellan landshövdingarna. Regionföreträdarna deltar i Nationellt forum som Näringsdepartementet håller i, och på landshövdingarnas månatliga träffar bjuds också representanter från regeringen in för att diskutera sakfrågor. Däremot fanns inte tidigare ett forum som samlar de aktörer som har det regionala ansvaret för att driva och samordna det regionala tillväxtarbetet och som samlat möter företrädare från rege-

ringen eller Regeringskansliet. I den meningen skapades nya konstellationer för det regionala tillväxtarbetet på nationell nivå med samordningsarbetet.

Arbetet byggde i hög utsträckning på befintliga och redan förankrade regionala utvecklingsplaner (RUP). Vissa län använde det regionala utvecklingsprogrammet som grund för varselarbetet, andra lät varselsamordningen vara startskottet för revisioner av existerande utvecklingsprogram. Även i län där man under varselarbetet tog fram specifika handlingsplaner mot krisen utgick dessa från de regionala utvecklingsprogrammen.

I flera av länen mötte samordnarna oftast organisationer, kommuner och de övriga deltagarna i varselarbetet gemensamt. Kontakterna med den nationella nivån kunde dock vara mera uppdelade, t.ex. så att landshövdingen ansvarade för kontakterna med de statliga myndigheterna.

5.1.2 Arbetet drevs med högre intensitet

Såväl regeringens som samordnarnas insatser präglades initialt av ett högt tempo. En samordnare beskriver hur han så snart Lehman Brothers gick om kull, drog ”i rätt snören” och sammankallade alla berörda. Från andra län ges motsvarande beskrivning av snabbt inkallade och välbesökta möten. Men inte bara i län och regioner agerade samordnarna direkt. Flera av de varselsamordnare som vi har intervjuat, hade påpekat behoven av kapitalförstärkning i företagen i sina första rapporter till regeringen. När så regeringen i december 2008 förstärkte Almis ramar, uppfattade varselsamordnarna detta som ett bra gensvar och uttryck för att snabba beslutsprocesser var möjliga även på högsta ort.

I län och regioner ser den höga intensiteten i arbetet ut att vara det som starkast utmärker samordningsarbetet. Kontakterna var täta mellan varselsamordnarna, mellan samordnarnas organisationer och mellan samordnarna och övriga externa aktörer. Över lag beskriver de intervjuade samordnarna i länen perioden kring årsskiftet 2008–2009 som mycket intensiv. De genomförde många besök och träffar med företrädare för olika branscher och samhällssektorer runt i sina län och

regioner. En mötesförteckning från perioden december 2008 till januari 2009 illustrerar aktivitetsnivån i ett av länen. Under dessa två månader genomförde samordnarna i Gävleborgs län med samordningskansliets hjälp 25 möten med berörda företag, kommuner, utbildningsanordnare och företrädare för regionala organisationer, m.fl. I Västra Götaland använde samordnarna den samhällsorganisation för regionalt tillväxtarbete som redan hade byggts upp. Skillnaden mot tidigare var att mötena var täta. Det gällde framför allt i början då behovet av lägesanalyser var störst. Alla, också de exekutiva ledningarna för näringslivet, var med på mötena oavsett tid på dygnet.

Ett genomgående drag i samordnarnas beskrivning av arbetssättet under arbetets första fas är att man lyckades mobilisera relevanta aktörer med mycket kort varsel. Krisens allvar öppnade bokstavligen talat dörrarna och varselsamordnarna fick tillträde till personer de behövde träffa. Allvaret och osäkerheten påverkade också samverkande organisationer, som i stor omfattning deltog aktivt, på möten och i olika arbetsgrupper. Inom län och regioner har samordningens tempo och intensitet påverkats av krisen.

Samordnarna menar samtidigt att regeringens kontakter med och återkoppling till den regionala nivån inte alls hade samma intensitet. Flera samordnare har också påpekat att regeringens återkoppling till samordnarna varit på en för övergripande nivå. Samordnarna har framför allt efterfrågat snabbare besked från regeringen i olika frågor samt tydligare återkoppling och information om hur samordnarnas förslag kom till användning i regeringens arbete.

5.2 Aktörerna fördjupade samarbetet

Kärnan i regeringens uppdrag till de regionala samordnarna var att samla lokala och regionala aktörer för att kraftsamla och samverka för att skapa nya jobb och nya företag.⁴⁹ Inom länet var det fritt för samordnarna att välja ut och bjuda in deltagare, men den samlade bilden är att företrädare för följande organisationer och aktörer deltog i samordningsarbetet i länen:

- företag,

⁴⁹ Ref. Näringsdepartementets pressmeddelande 29 oktober 2008: *Regeringen utser i dag en nationell samordningsfunktion.*

- arbetsmarknadens parter,
- näringslivsorganisationer,
- kommuner och landsting,
- Arbetsförmedlingen,
- ESF-rådets regionala enheter,
- finansörer av olika slag,
- universitet, högskolor och andra utbildningsanordnare.

Den enskilt viktigaste part som de regionala samordnarna samverkade med var företrädare för varseldrabbade verksamheter. Även fackliga företrädare för dessa verksamheter deltog. De bidrog löpande med lägesbeskrivningar, behovsanalyser och förslag så att varselarbetet kunde få bästa möjliga inriktning ur lokalt och regionalt perspektiv. De företrädare från näringslivet vi träffat i samband med besöken i länen har i huvudsak fällt positiva omdömen om samordnarna och verksamheten som dessa personer initierade.

Ett exempel bland många får illustrera inriktningen och innehållet i samordnarnas samverkan med företagen: I Sörmland tog samordnarna i dialog med parterna omedelbart fram förslag på kortsiktiga och mera långsiktiga åtgärder med syfte att vara ett stöd till de operativa insatserna på lokal nivå.⁵⁰ Bland kortsiktiga åtgärder nämns kompetensutveckling och uppsökande verksamhet i drabbade företag. Långsiktiga åtgärder baserad på de behov som företagen definierade är bl.a.

- ökat utbud av yrkesrelaterade utbildningar
- kapitalförsörjning till små- och medelstora företag, och
- tidigareläggning av infrastrukturinsatser.

Kompetensutvecklingsmedlen från EU:s strukturfondsprogram utnyttjades i stor grad under samordningsarbetet, och regionalt var det nära och intensiva kontakter med så väl ESF-rådets åtta regionkontor som med Tillväxtverkets programkontor.

I slutet av 2008 och början av 2009 tog flera samordnare i sina rapporter upp att Socialfondens regelverk inte är anpassat till det krisläge som då rådde. Vissa strukturfondsregioner öppnade för separata varselutlysningar, medan andra (t ex Västra Götaland) fick till stånd extrautlys-

⁵⁰ Rapport från varselsamordnarna till regeringen, 2008-11-28, Bilaga 1

ningar relaterade till varselarbetet mellan ESF-rådets ordinarie utlysningar. Alla insatser var försök att öka takten i beredningsprocessen inkluderat prioritering och beslut om medelstilldelning, så att projekt och insatser kunna komma i gång innan krisen fick fäste.

Också Almi fick en central roll i många län under varselarbetet. Exempel finns också på att företrädare för Almi ingick i varselsamordnarnas styrgrupper. Samtidigt ökade Almi sin verksamhet som risktagande finansiär i företag och projekt och breddade sin verksamhet till företag med problem. Även informationsinsatserna vidgades till hela spektret av företagares rådgivningsbehov och Almi bidrog i regel med kompetensutveckling inom ekonomistyrning, strategisk utveckling eller logistik. I andra län samarbetade Almi med Företagarna om att etablera och driva en rådgivningstjänst inriktad mot företag med problem.

Förutom Almi och ESF-rådet var också banker och regionala fonder viktiga aktörer genom att ge tillfällig kapitalförstärkning till företag i kris, något det fanns behov av i många branscher. Finansiärerna hade tidigare inte alltid haft något forum där de träffades gemensamt, något som på sina håll ändrades när varselsamordnarna engagera dem i varselarbetet. Det ledde till ökad kännedom och förståelse banker emellan, vilket också gynnade kontakterna mellan banker och företag i regionen.

Folkhögskolor, vuxenutbildningen, yrkeshögskolor och högskolor samarbetade nära med varselsamordnarna, myndigheter och länens företag under varselsamordningen. Många samordnare tar i sina rapporter upp behoven av höjd kompetens och att möjligheterna till att erbjuda kompetensutveckling oftast är som bäst när produktionen dras ner. I många län var kompetensutveckling för varslade och uppsagda en central åtgärd under krisen. Samordnarna fick också, som tidigare nämnts, ett regeringsuppdrag att kartlägga det framtida kompetensbehovet i län och region.

De regionala samordnarna utnyttjade också sina nätverk bland landshövdingar och regionföreträdare. Under krisens första fas kontaktade många sina kolleger i angränsade län eller i ”värdlän” för produktionsenheter från varseldrabbade industrikoncerner. I några län utvecklades kontakter och samarbeten inom nya områden och över länsgränser.

Många länsstyrelser rapporterar också i sina årsredovisningar för 2009 om ett vidgat samarbete i länet, med andra län samt om nya eller fördjupade kontakter med berörda aktörer.

Ett länsövergripande vuxenutbildningsprojekt där flera länsstyrelser samarbetade om projektledarskapet är ett exempel på vidgat samarbete. Det rapporteras också om vidgade länsövergripande samarbeten med mera långsiktig inriktning – där har pågående samarbeten med andra län fördjupats genom att innefatta flera sakområden.

Även om det mer sällsynt dök upp helt nya aktörer i förhållande till tidigare tillväxt- och partnerskapsarbete så finns exempel på att aktörer tog större plats på den regionala spelplanen tack vare arbetet som drogs igång som en del av insatserna mot arbetslöshet och varsel under finanskrisen. Tydligast är detta inom utbildningsområdet. Det gäller bl.a. folkhögskolorna, som i två samverkande län genom avtal gavs en formellt ny roll på den regionala arenan. Exempel finns också där samverkan med högskolan breddades och företrädare för högskolan ingick i varselsamordnarnas närmaste krets. Företrädare för högskolorna anser också att deras regionala nätverk vidgades.

5.3 Mindre problem med rollfördelningen

Under samordningsarbetet skulle samverkan i flertalet län ledas av två jämbördiga parter, nämligen av landshövdingarna och den politiska ledningen för landstinget eller samverkansorganet. I de län vi besökt beskrivs arbetssättet som obyråkratiskt, prestigelöst och lösningsinriktat. Enighet om gemensamma mål och om att verka för länets bästa, underlättade också samarbetet och bidrog till att undanröja formella hinder. I län med positiva erfarenheter från tidigare samarbeten, bl.a. omställningsarbeten och arbete med regionala utvecklingsprogram, förefaller samarbetet att haft lättast att formas och komma till stånd.

Att uppdraget från regeringen riktades till såväl statens företrädare i länen, landshövdingarna, som till regionens folkvalda politiska företrädare, var viktigt i de många län där tillväxtfrågorna delegerats från staten till samverkansorgan och landsting. Det är något som flera påpekat vid våra intervjuer. En företrädare från en av de organisationer som samordnarna samarbetade med, menade dock att de många aktö-

terna som deltog i arbetet skapade viss oklarhet om vem som egentligen hade ansvar i olika frågor. Men några generella synpunkter om oklarhet om ansvarsfördelningen har inte framförts. Uppfattningarna har snarare varit att det var nödvändigt för genomslaget i länen att den politiska nivån i landsting och kommuner deltog.

Den politiska förankringen spelade även roll i län där landshövdingen ensam ansvarade för samordningen. I vissa län deltog kommunalråden återkommande på samordnarmötena. Samordnarna såg därmed till att de kommunala företrädarna fick möjlighet att påverka arbetet.

De samordnare vi intervjuat från län där staten fört över ansvaret för det regionala tillväxtarbetet beskriver att det inte hade varit några problem att hitta fungerande samarbetsformer i sitt eget län. Samtidigt menade samordnarna att det fanns exempel i andra län där samarbetet kring de gemensamma uppdragen varit mer komplicerat. Det är emellertid inte möjligt för oss att urskilja i vilken utsträckning dessa svårigheter förklaras av de specifika samordningsuppdragen eller om de snarare har sin grund i politiska meningsskiljaktigheter, eller möjligen rent personliga meningsskiljaktigheter.

5.4 Utnämningarna gav legitimitet

Intervjuade samordnare menar att den personliga utnämningen från regeringen gav status och tyngd åt uppdraget och gjorde det möjligt att ta ett kraftfullt ledarskap. Att regeringen också utsåg företrädare för den regionala politiska nivån till samordnare stärkte varselarbetets legitimitet i länet.

Samordnare som intervjuats anser att uppdraget från regeringen gett dem ett starkare mandat att företräda och agera i länet och regionen. I Statskontorets enkät till samordnarna instämmer alla som svarat helt eller delvis i detta påstående. Uppdraget i sig var också rätt utformat, menar samordnarna. Man anser att det ända rimliga var att organisera sig och handla lokalt och regionalt så som läget var, för det var där lokalkännedomen, behoven och initiativförmågan fanns.

En del av de intervjuade samordnarna bedömer att ett gemensamt regeringsuppdrag bidrog till att dialogen mellan länsstyrelse och regionför-

bund kom till stånd, vilket i sin tur ledde till fördjupat samarbete mellan samordnarnas olika organisationer. Många har även vittnat om ökad kännedom och breddade nätverk mellan tjänstemännen i respektive samordnares organisation och mellan tjänstemännen och andra aktörer i länet.

Det anses också vara en klar fördel när man kontaktar olika aktörer att kunna hänvisa till ett regeringsuppdrag. Möjligheten att föra fram regionala behov och synpunkter direkt till regeringen ledde till ökat lokalt intresse för samordningsarbetet, och bidrog till att företrädare från industri och näringsliv deltog aktivt. En intervjuad samordnare menar att industriföreträdarna knappast hade slutit så mangrant upp under krisen om de inte trodde att samordnaren skulle föra deras talan i möten med regeringen.

De varselsamordnare som intervjuats menar att det var bra att vara regeringens utsände under en kris. Enligt dem spelade utnämmandet roll och underlättade att få till stånd ett deltagande lokalt och regionalt. Samtidigt finns inget i vår undersökning som ger stöd för att uppdraget hade avgörande betydelse för det arbetet som genomfördes lokalt och regionalt under krisen. Det finns exempel från flera län där landshövdingarna, så snart antalet nya order i industrin började sjunka och arbetslösheten stiga, tog initiativ till lokal och regional samordning. Man väntade alltså inte på ett uppdrag från regeringen utan tog själv initiativ till samordning och att hitta former för det arbetssätt som sedan visade sig överensstämma med det sätt som regeringen ville få till stånd med det regionala uppdraget. En av samordnarna sammanfattar tydligt vad många andra gett uttryck för, nämligen att greppet med regionala samordnare i huvudsak fungerat bra men att det egentligen inte hade behövts ett särskilt brev från regeringen. De bedömningar som samordnarna själva gör av uppdragets betydelse i Statskontorets enkät pekar åt samma håll. Alla instämmer där helt eller delvis i påståendet att arbetet de utförde inom ramen för varselsamordningen lika väl hade kunnat utföras inom ramen för deras ordinarie uppdrag.

5.5 Information kontra dialog

Som vi beskrev i kapitel 4 fanns flera kontaktvägar mellan varselsamordnarna och regeringen. Bland annat bjöd regeringen genom statssek-

reteraren Jöran Hägglund in till flera så kallade dialogmöten mellan varselsamordnarna och statssekreterargruppen. Regeringen använde mötena till att presentera sin politik och ge information om regelverk och aktuella frågor. Ur deras perspektiv var det effektivt att muntligt och i möte med företrädare för varje län och region kunna presentera krisåtgärder och förtydliga motiven för den förda politiken.

De intervjuade varselsamordnarnas uppfattningar om dessa möten är blandade. Varselsamordnarna hade skickat in lägesbeskrivningar, rapporter om särskilda teman och förslag till åtgärder inför varje möte. När regeringen på mötena gav klara svar om regelverk och återkoppade om genomförbarheten i de förslag och åtgärder som samordnarna lämnat, såg samordnarna nyttan av att träffas. Tydliga besked om vad som gällde underlättade också deras arbete på hemmaplan.

En kritisk synpunkt från samordnarna är att mötena samlade för många personer, något som ledde till att möjligheterna till dialog blev mycket begränsade. Antalet deltagare, de fullmatade dagordningarna och metoden att gå laget runt, hindrade det konstruktiva samtalet mellan jämbördiga parter att utvecklas. Samordnarna har också ifrågasatt om det var nödvändigt att samla alla varje gång (7 möten av 10 var stor-möten) i Stockholm. Så som mötena var upplagda blev möjligheterna för ömsesidiga kontakter begränsade. Det samlade intrycket av samordnarnas bedömning av dialogmötena på nationell nivå är att möjligheten till reell dialog inte utnyttjades.

De möten som samordnarna inbjöd till i länen hade en annan prägel. De varierade, från nätverksbyggande, lösningsinriktade överläggningar med ledningarna för företag som varslat personal, möten av kartläggande karaktär för att få en bild av läget, informationsträffar eller rena arbetsmöten för att utveckla icke-företagsspecifika åtgärder för att möta krisen.

I syfte att samla så många berörda som möjligt arrangerades möten före eller efter ordinarie arbetstid. De hade ofta en extern föreläsare, ett tema och en informell prägel. Mötena fyllde flera syften, inte minst en möjlighet att nätverka och att få inspiration. Samtidigt var träffarna ett effektivt sätt att ge och få information om läget och återkoppling från samordnarna från dialogmöten på nationell nivå.

Efter hand som intensiteten i varslen sjönk ändrade de regionala träffarna karaktär och fick inslag av strategiska och framåtsyftande överläggningar om bl.a. strukturproblem, ensidigt arbetsliv, generationsskifte bland småföretagare, bristfällig utbildning bland unga och tillväxtfrågor att ta tag i efter krisen. Även regeringens uppdrag om kompetensplattformar är ett exempel på framåtsyftande verksamhet.⁵¹

Andra län valde att koncentrera arbetet efter bransch eller geografi. Här mötte samordnarna företrädare för enskilda branscher alternativt hade träffar med en eller ett par kommuner i taget. Ett samlat intryck är att samordnarna oberoende av hur mötena lades upp, lyckades ge dessa möten en konkret och lösningsinriktad prägel. Det förefaller inte handla om väsensskilda mötesformer, men det finns påtagliga skillnader i lärens sätt att beskriva syftet med varselaktiviteterna. Länen ”paketerade” också samordnarnas verksamhet olika, till exempel utformade Gävleborg, Kronoberg, Västerbotten, Örebro och Jämtland rapporter och annat skriftligt material med egna loggor. Det speglar också till viss del organisatoriska skillnader, där dessa län i några fall drev varselsamordningen som ett projekt.

5.6 Regional och lokal efterfrågan på Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen hade mindre än ett år innan krisen bröt ut genomgått stora förändringar och en ny sammanhållen myndighet startade verksamheten år 2008. Arbetsförmedlingen var inledningsvis indelat i fyra marknadsområden men från januari 2010 utökades de till tio.

Vid det sista mötet (augusti 2010) då de regionala samordnarna träffade statssekreterargruppen, där även Statskontoret deltog, redogjorde samordnarna kort för sina erfarenheter av arbetet. Ett problem som flera län återkom till var samarbetet med Arbetsförmedlingen, vilket man i många fall menade inte hade fungerat tillfredsställande. Samordnarna saknade en regional struktur för arbetsmarknadspolitiken och efterfrågade ett större regionalt inflytande för Arbetsförmedlingen. Avsaknaden av regionala samarbetspartners på arbetsmarknadssidan är

⁵¹ Uppdraget om kompetensplattformar gavs i villkorsbeslut och regleringsbrev för 2010 till regionala självstyrelseorgan (landsting) och samverkansorgan och de länsstyrelser som har kvar det fulla ansvaret för tillväxtfrågor.

något som flera samordnare lyft fram. Detta menar man blev särskilt tydligt när krisen kom. Samordnarna menar att de anställda vid Arbetsförmedlingen inte fått tillräckligt stöd från ledningen för att delta i det regionala arbetet och att detta ledde till att de initiativ som togs försenades. Samordnarna har även tagit upp problemet i rapporterna som lämnades till regeringen den 2 februari 2009. Samordnarna i Östergötland skriver följande:

Avsaknaden av en väl fungerande länsamordnad struktur (länet har tre olika Arbetsförmedlingar) är tydlig i ett läge där kraven på samordning av regionala insatser ökar.

Från Västra Götaland, där Arbetsförmedlingen etablerade kontor på Volvo och Saab, skriver man att:

... vi (vill) understryka betydelsen av ett brett deltagande i samordningen på den lokala och regionala nivån. Det är angeläget att även Arbetsförmedlingen ges tydligt mandat att delta i detta arbete. Lokala arbetsförmedlingar bör i ökad utsträckning också ges möjlighet att fatta beslut rörande vissa åtgärder, som idag hanteras på den centrala nivån.

Från flera län menar man samtidigt att man lyckades hitta väl fungerande samverkansformer och att man arbetade pragmatiskt för att lösa konkreta problem från Arbetsförmedlingens sida.

5.7 Sammanfattande iakttagelser

Befintliga arbetsformer användes

Statskontoret har besökt län som påverkades djupt av finanskrisen och län där regeringen i ett tidigt skede av krisen utsåg samordnare. I dessa län bedrevs arbetet på ett likartat sätt. De aktörer och parter som deltog representerade i de flesta fall oavsett län också samma sektorer och organisationer. Samordningen byggde huvudsakligen på befintliga arbetsformer, men bedrevs med större intensitet. Samordnarna anser att uppdraget från regeringen gav dem ökad legitimitet, framför allt för att snabbt kunna samla relevanta aktörer i det regionala arbetet. Vad som egentligen skapade legitimitet är dock svårt att bedöma. Krisens omfattning och snabba förlopp tillsammans med den osäkerhet som rådde kring ekonomins utveckling bidrog i allra högsta grad till engage-

manget och uppslutningen i länen och är i sig en viktig förklaring såväl till intensiteten i arbetet som till den legitimitet som samordnarna menar att de agerade med stöd av.

Dialog underlättade samsyn

Den stora behållningen av uppdraget, som utvärderingen av varselarbetet i Värmland ger stöd för, är den breda dialog som fördes och som ledde till en samsyn om den situation man befann sig i, vilka utmaningar man stod inför och vilka mål man strävade mot.⁵² Möten med möjlighet till dialog mellan företrädare för olika verksamheter gav samordnarna en tydligare bild av situationen i länet. Dessa möten bidrog på sina håll också till att utveckla nätverk mellan aktörer i länet som tidigare inte hade samarbetat regelbundet.

Kritiken mot Arbetsförmedlingen

Den regionala kritiken mot Arbetsförmedlingen kan delvis bero på den förändrade organisationen av Arbetsförmedlingen och nedläggningen av länsarbetsnämnderna. Nämnderna var tidigare en välkänd och naturlig samarbetspartner på länsnivå. Kommunernas möjligheter att påverka den lokala förmedlingen har också varit större tidigare. Men kritiken speglar också den motsättning som finns mellan å ena sidan akuta lokala behov och å andra sidan mer långsiktiga insatser inom ramen för den nationella arbetsmarknadspolitiken.

Motsägelsefullt om uppdragets betydelse

Utan stöd av det särskilda regeringsbeslut där särskilda samordnare utsågs har landshövdingarna, för att inte tala om de regionala politiska företrädarna, ett starkt mandat att företräda länets intressen. Frågan är därför om uppdraget som samordnare påverkade deras faktiska agerande eller ens deras möjligheter att agera under finanskrisen. De intervjuade varselsamordnarna är motsägelsefulla i sina svar. De betonar att uppdraget gav dem legitimitet, men understryker samtidigt att de hade arbetat på samma sätt utan stöd av regeringens utnämning.

⁵² Sune Berger, Bengt Dahlgren och Sara Westlindh: *Krisen kom plötsligt. En värm-ländsk berättelse om den globala finanskrisen*. Karlstad University Press 2011.

6 Värdet av att utse regionala samordnare

I detta kapitel summerar vi inledningsvis våra viktigaste iakttagelser kring samordningen av insatser med anledning av varsel. Vidare pekar vi på att utnämningen av regionala samordnare skapade risk för att rollerna blev otydliga i det regionala tillväxtarbetet. Vi bedömer vidare behållningen av regeringens utnämning av regionala samordnare utifrån två aspekter. Den första aspekten handlar om regeringens behov av att i en osäker och kritisk situation vara närvarande och att handla. Utnämningen av regionala samordnare har närmast ett slags symboliskt eller rent politiskt värde. Det är svårt att fånga detta värde och vi kan uppmärksamma men inte värdera dess betydelse. Den andra aspekten handlar om i vilken utsträckning utnämningarna innebar att landshövdingarnas och de regionala politiska företrädarnas mandat stärktes.

6.1 Samordningen vilade på befintliga strukturer

Uppföljningen av arbetet med den regionala samordningen av insatser med anledning av varsel visar att arbetet i hög grad vilade på tidigare använda arbetssätt och befintliga strukturer. Utmärkande var framför allt den höga intensitet som arbetet präglades av, helt naturligt med tanke på det kritiska läge som rådde i ekonomin.

Regeringskansliets arbete med att ta hand om de regionala samordnarnas förslag följde de krav som generellt ställs då regeringen bereder sina beslut. Det arbetssätt som tillämpades där flera departement i interdepartementala arbetsgrupper tar fram underlag för regeringsbeslut är heller inte nytt men intensiteten i arbetet var däremot utöver det vanliga. Arbetet präglades också av en tydlig politisk uppbackning. Utnämningen av regionala samordnare, där regeringen genom utnämningen involverade även den kommunala nivån, innebar vissa risker men var samtidigt ett smidigt sätt att samla de aktörer som har ansvar att driva och samordna det regionala tillväxtarbetet.

Regeringens samordning och utnämningen av regionala samordnare innebar att företrädare från regeringen och företrädare från län samt kommuner och landsting med ansvar för det regionala tillväxtarbetet träffades samlat. Ett forum som samlar företrädare med motsvarande mandat för det regionala tillväxtarbetet finns inte fullt ut idag. Det närmaste man kommer är Nationellt forum, ett forum för regional tillväxtpolitik, vilket hittills samlat politiska företrädare med ansvar för regionala tillväxtfrågor på olika nivåer. De fyra län där ansvaret för att driva och samordna det regionala tillväxtarbetet inte förts över till den kommunala nivån deltar inte med samma mandat som övriga företrädare, men ges möjlighet att delta genom att politiska företrädare för kommunförbund och landsting bjuds in. Behovet av att utveckla Nationellt forum som mötesplats är i första hand en politisk fråga.

6.2 Tidigare erfarenheter togs till vara

Det går att dra vissa paralleller mellan hur arbetet bedrevs kring de stora varsel som lämnades i samband med den senaste ekonomiska krisen och arbetet kring försvarsomställningarna i slutet av 1990-talet och år 2004. Det finns naturligtvis uppenbara skillnader, som att staten vid försvarsomställningarna var arbetsgivare för den verksamhet som drabbades av neddragningarna och att det därför fanns förväntningar på att staten skulle lindra effekterna av neddragningarna. Arbetet kring försvarsnedläggningarna i slutet av 1990-talet har utvärderats, däremot inte försvarets omställningsarbete år 2004.⁵³ En rekommendation som lämnades i utvärderingen var att man i framtida, liknande situationer borde utgå från befintliga strukturer för att underlätta omställningar. Detta i stället för att skapa en särskild omställningsgrupp, vilket man gjorde inom Näringsdepartementet vid försvarsnedläggningarna. Vidare rekommenderades att arbetet borde utgå från lokala förutsättningar. Kommunerna borde ges stort inflytande i valet av i vilken form arbetet skulle utformas och vilka externa parter som skulle delta i arbetet.

I båda dessa avseenden ligger sätten som regeringen hanterade den senaste krisen på huvudsakligen i linje med lärdomar från tidigare omställningsarbete. Den regionala samordningen i den senaste krisen

⁵³ Statskontoret 2003:19: Lokalt omställningsarbete – statligt ingrepp eller kommunalt ansvar? En utvärdering av omställningsarbetet efter försvarsnedläggningar i nio kommuner.

byggde huvudsakligen på befintliga strukturer och nätverk som fanns etablerade och där erfarenhet fanns av att driva det regionala tillväxtarbetet. En del nya mötesformer användes, men annars låg den stora skillnaden i att arbetet bedrevs betydligt mer intensivt än normalt, åtminstone i de län som drabbades hårdast av krisen. Landshövdingar och regionala politiska företrädare gavs ett brett och öppet mandat att samordna insatser lokalt och regionalt. Detta innebar även att bedöma vilka aktörer som var lämpliga att bjuda in för att bidra till arbetet. Det fanns därför stora möjligheter för de enskilda samordnarna att anpassa arbetet till de lokala förutsättningarna vid de drabbade orterna och även mer allmänt till den situation som rådde i de enskilda länen.

De rekommendationer som lämnades i utvärderingen av försvarsomställningen i slutet av 1990-talet ligger också i linje med allmänna principer som ska vara vägledande när kriser hanteras.⁵⁴ Den modell som lanserades med utnämning av regionala samordnare, som gavs ett öppet mandat och förväntades utnyttja redan etablerade samverkansformer och nätverk, överensstämmer även den på några viktiga punkter med de allmänna principerna för krishantering. Enligt de principerna ska den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden också ha det under en krissituation (ansvarsprincipen). Verksamheten ska fungera på liknande sätt som vid normala förhållanden (likhetsprincipen) och en kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga (närhetsprincipen).

6.3 Risk för otydliga roller

Det sätt på vilket regeringen valde att rikta samordningsuppdragen reser vissa farhågor, som har att göra med att uppdragen till landshövdingar och kommunala politiska företrädare gjorde det möjligt att rucka på de normala strukturerna och ansvarsfördelningen på regional nivå. Även om det huvudsakliga intrycket från det samordningsarbetet som drevs är att arbetet på regional nivå utgick från befintliga strukturer och att samordnarna överlag hittade lämpliga former för hur ansvaret skulle fördelas, så riskerade regeringens uppdrag att leda till att rollerna i det regionala tillväxtarbetet blev otydliga. Riskerna för otydliga roller fanns i de län där regeringen lämnade samordningsuppdrag till

⁵⁴ *Trygg tillsammans – en skrift om svensk krisberedskap*, Försvarsdepartementet 2010.

såväl landshövdingen som till den kommunala politiska företrädaren, dvs. i de län där staten tidigare fört över ansvaret att driva och samordna det regionala tillväxtarbetet till kommunen eller landstinget.

När det gäller uppgiften att driva och samordna det regionala tillväxtarbetet har staten i flertalet län fört över denna uppgift till den kommunala nivån. Länsstyrelsens roll i det regionala tillväxtarbetet är i dessa fall under normala förhållanden begränsad. Det är samverkansorgan och landsting som har ansvar för att utarbeta regionala utvecklingsprogram och att samordna genomförandet av programmen. Arbetet bedrivs i breda partnerskap där även länsstyrelsen kan ingå, men arbetet drivs och samordnas av kommunala organ. Regeringens utnämningar i samband med krisen innebar att landshövdingar och regionala politiska ledare gemensamt skulle hantera krisen på regional nivå. I de län där staten inte längre har ansvar för att driva och samordna det regionala tillväxtarbetet fick länsstyrelsen med landshövdingens uppdrag en mer framskjuten plats i detta arbete, som annars drivs av landstinget eller samverkansorganet. Regeringens uppdrag till landshövdingarna i samband med krisen kan därför uppfattas som att staten i någon mening återtog ett ansvar som tidigare förts över till antingen landstinget eller kommunerna i länet.

Denna förändring hade kunnat innebära problem kring hur roller och ansvar skulle fördelas mellan de statliga respektive kommunala företrädarna. På sina håll uppstod också problem kring detta, åtminstone inledningsvis. Men den dominerande bilden är att de regionala samordnarna snabbt fann former för hur ansvaret för att arbeta med regeringens uppdrag skulle fördelas mellan dem och i vilken utsträckning uppdraget skulle genomföras gemensamt av de båda samordnarna. Till detta bidrog med stor säkerhet att krisen drabbade så häftigt och att den på sina håll drabbade enskilda människor och företag hårt. Den finansiella instabiliteten, en oro om den framtida ekonomiska utvecklingen, höga varsel och hot om företagsnedläggningar skapade i sig en beredskap och vilja att samla och samordna alla tänkbara krafter för att lindra effekterna av krisen.

6.4 Det fanns ett politiskt värde

Det låg ett politiskt värde i regeringens beslut att utnämna företrädare från den regionala nivån till samordnare. Utnämningarna riktades till personer med centrala positioner på regional nivå. Den finansiella krisen hösten 2008 följdes av en konjunkturedgång som inledningsvis framkallade farhågor om att utvecklas till den allvarligaste krisen sedan 1930-talet. Även om de värsta farhågorna kom på skam bör de åtgärder som vidtogs tolkas mot bakgrund av de bedömningar av det ekonomiska läget och framtidsutsikter som gjordes när krisen bröt ut. Regeringen vidtog dels specifika åtgärder för att stabilisera de finansiella marknaderna, dels generella åtgärder för att stimulera ekonomin. I sin strategi för att bekämpa krisen hyste regeringen stor tilltro till den lokala och regionala nivån, som förväntades samla aktörer för att försöka lindra effekterna av och hitta lösningar på de problem som ytterst manifesterades i de höga varseltalen. Med det politiska värdet som låg i utnämningarna följde också förväntningar på att samordnarna skulle kunna bidra till att lindra de negativa följderna av den ekonomiska krisen.

De verktyg som statliga myndigheter förfogar över är i första hand utformade för att stödja en långsiktig utveckling och inte för att erbjuda kortsiktiga lösningar. Den statliga budgetprocessen sätter också vissa gränser för vad enskilda myndigheter kan åstadkomma på kort sikt. Arbetsförmedlingens åtgärder är framför allt inriktade på att underlätta för personer som står långt från arbetsmarknaden även om krisen resulterade i att mer resurser riktades till personer med korta arbetslöshetstider. Behovet av utbildning och andra kompetenshöjande insatser blev påtagligt under krisen. Samtidigt är regeringens möjligheter att styra inom detta område begränsade även om regeringen under krisen t.ex. kunde omfördela resurser mellan landets högskolor. EU:s regelverk sätter gränser för ansökningar och utbetalningar från EU:s programverksamhet.

Inte minst i en krissituation krävs god kunskap hos aktörerna om vilka verktyg som står till förfogande. Det finns annars risk för att felaktiga förväntningar skapas och att arbetet i onödan fördröjs. Erfarenheterna från samordningsarbetet visar att det finns behov av ökad kunskap kring Arbetsförmedlingens uppdrag och de instrument arbetsmarknads-

politiken förfogar över, t.ex. i relation till trygghetsorganisationernas verksamhet. Det finns även behov av ökad tydlighet från Arbetsförmedlingens sida när det gäller de lokala Arbetsförmedlingarnas mandat för att på så sätt underlätta kontakterna mellan regionala aktörer och Arbetsförmedlingen.

Mot bakgrund av det ekonomiska läget och de begränsade verktyg för att hantera akuta problem som den statliga förvaltningen förfogar över så finns skäl att tro att utnämningen av regionala samordnare fyllde en funktion. Inte minst för att understryka att en viktig del av krishanteringen hörde hemma på den lokala och regionala nivån.

6.5 Förutsättningar för samordning goda även utan regeringens utnämningar

Det finns anledning att ifrågasätta om utnämningen av regionala samordnare verkligen utgjorde den förstärkning av samordningen på regional nivå som regeringen ville få till stånd. Länsstyrelserna hade i utgångsläget ett starkt mandat att agera i länen genom de uppgifter som följer av länsstyrelsernas instruktion, nämligen att samordna olika samhällsintressen och att följa samhällsutvecklingen. Detta mandat, i kombination med landshövdingens fria roll, hade antagligen gett många landshövdingar och länsstyrelser tillräckligt stöd för att kunna agera kraftfullt, utan stöd av ett regeringsbeslut att fungera som regional samordnare, när den ekonomiska krisen bröt ut hösten 2008. Samtidigt stärkte landshövdingarna i många län sin ställning genom samordningsuppdraget.

Den ekonomiska krisen skapade i sig ett starkt tryck på de regionala aktörerna att agera. Större delen av det arbete som initierades och bedrevs av de regionala samordnarna i de län som drabbades hårt av krisen hade därför troligen kommit till stånd i många län utan att regeringen hade utnämnt landshövdingar och regionala politiska företrädare till regionala samordnare. Ett tydligt bevis är att arbetet i flera län, redan när utnämningarna var ett faktum, var i gång i de former som regeringen genom sina utnämningar hade för avsikt att stimulera. Utnämningarna spelade också en mindre roll i det löpande arbetet med regionala tillväxtfrågor i de län som inte drabbades så hårt av krisen. I

dessa län begränsades utbytet troligen till att utnämningarna öppnade för möjligheten för länets företrädare att delta i de dialogmöten som Regeringskansliet arrangerade. I takt med att varslen minskade och krisen mattades kom också uppdraget att ändra karaktär. Från att ha haft en inriktning mot mer generella stimulansåtgärder till mer långsiktiga åtgärder, framför allt kring kompetensförsörjning.

Möten där regeringen ges tillfälle att sprida information och ta del av lägesbeskrivningar från länen och som också ger tillfälle till samtal mellan regeringen och den regionala nivån kan naturligtvis arrangeras utan stöd av att regeringen i särskild ordning utnämner regionala samordnare. Det finns redan etablerade forum där landshövdingarna träffas på nationell nivå och där Regeringskansliet svarar för vissa servicefunktioner. Nationellt forum har under senare år fungerat som arena för diskussion om regionala tillväxtfrågor där företrädare för Regeringskansliet har mött politiker från länen.

Det är svårt att urskilja i vilken utsträckning enskilda faktorer eller omständigheter bidragit till den samordning som kom till stånd i samband med finanskrisen. Vår bedömning är ändå att den starkaste drivkraften bakom den regionala samordningen låg i det allvarliga ekonomiska läget. Utnämningarna av regionala samordnare kan visserligen ha underlättat samordningen men i stort inte påverkat möjligheterna att samla aktörerna i länen för att få till stånd samtal, skapa samsyn kring krisens verkningar och även kunna enas om lämpliga åtgärder för att lindra krisens effekter och bekämpa den.

Referenser

Arbetsmarknaden 2010-05-10, tidning från Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen, utkast PM 2010-03-17. *De stora varslen de senaste åren.*

Arbetsförmedlingen PM 2011-02-13: *Arbetsförmedlingens särskilda insatser under finanskrisen*

Ardolic, Mimoza: *Framtid Kronoberg – en kraftsamling i länet. En utvärdering av varselsamordningsuppdraget i Kronobergs län 2008-2010.* Länsstyrelsen i Kronobergs län och Regionförbundet Södra Småland 2010

Berger, Sune, Dahlgren, Bengt och Westlindh, Sara: *Krisen kom plötsligt. En värmäländsk berättelse om den globala finanskrisen.* Karlstad University Press 2011

Crole-Rees, Richard: *Nätverk på vems villkor? En studie av nationell samordning inom narkotika- och psykiatripolitiken.* Magisteruppsats, Stockholms universitet.

Ds 2009:69 *En uppföljning av den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013*

Ds 2000:1 *Kommittéhandboken*

Finanspolitiska rådets rapport 2009: *Svensk finanspolitik*

Finanspolitiska rådets rapport 2010: *Svensk finanspolitik*

Kommittédirektiv 2003:133 *En nationell psykiatrisamordnare*

Kommittédirektiv 2008:68 *Myndighetssamverkan vid lokala servicekontor*

Kommittédirektiv 2004:115 *Barn i asylprocessen med uppgivenhetssymtom*

Kommittédirektiv 2005:37 *Nationell bostadssamordnare*

Kommittédirektiv 2010:71 *En nationell samordnare för hemsjukvård*

Kommittédirektiv 2011:22 *Nationell samordning för att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang*

Länsstyrelsens samordningsroll och samverkan med andra statliga myndigheter, delstudie 5, PM till den parlamentariska regionkommittén, 1998-03-31.

Länsstyrelsernas årsredovisningar 2008 och 2009.

Näringsdepartementet, PM 2009-11-04 *Arbetsprogram för Nationellt forum för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2009-2013*.

Näringsdepartementet. Pressmeddelande 2008-10-29: *Regeringen utser idag en nationell samordningsfunktion*.

Näringsdepartementet. Pressmeddelande 2008-11-27: *Regeringen utser i dag fler regionala samordnare med anledning av varsel*.

OECD Territorial Reviews, Sweden, 2010

Proposition 2008/09:97 *Åtgärder för jobb och omställning*.

Proposition 2010/11:1 *Budgetpropositionen för 2011 Utgiftsområde 14*

Proposition 2008/09:73 *Överlåtelse av aktier i Venantius AB till AB Svensk Exportkredit samt åtgärder för förstärkt utlåning från AB Svensk Exportkredit och Almi Företagspartner AB samt Underbilaga A till bilaga 1, beslut 2008-12-09 N2008/8109/ENT*

Regeringens skrivelse 2009/10:221: *Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning*.

Riksgälden *Årsredovisning för 2009*.

Riksgälden *Halvårsrapport för 2010*.

SOU 2005:91 *Agenda för mångkultur*

SOU 2007:13 *Regional utveckling och regional samhällsorganisation, sekretariatsrapport nr 3 till Ansvarskommittén*.

Statskontoret (2010) *Statens regionala företrädare – trender och scenarier*

Statskontoret 2008:3 *Staten regionalt och lokalt. Modeller för organisation och samverkan*.

Statsrådsberedningen PM 2008-12-05 *8,3 miljarder kronor för jobb och omställning*

Svenska ESF-rådet. Pressmeddelande 15 april 2009 *Stort intresse för kompetensutvecklingspengar från Socialfonden.*

Tillväxtanalys Svar direkt 2009:1 *Stöd till inhemsk fordonsindustri i Sveriges konkurrentländer.*

<http://www.almi.se/om-almi/>. Sidan hämtad 2011-01-20.

<http://klaranatet/sv/socialdepartementet>: *Samordnare ska utveckla de nationella kvalitetsregistren*

<http://www.sweden.gov.se>: *Frågor och svar om Europeiska Globaliseringsfonden.* Sidan hämtad 2011-03-17.

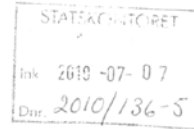
Regeringsuppdrag

Näringsdepartementet

Regeringsbeslut I 16
2010-07-01 N2010/4853/RT

Statskontoret
Box 8110
104 20 STOCKHOLM

Enhet 3

Uppdrag att följa upp arbetet med samordning av insatser med anledning av varsel

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att följa upp arbetssättet med samordning av insatser med anledning av varsel om uppsägningar i enlighet med vad som närmare framgår under rubriken Uppdraget nedan.

Uppdraget

Statskontoret ska följa upp och redovisa en samlad bild av hur arbetet i länen har genomförts, vilka aktörer som deltagit och vilka roller olika aktörer har haft. Vidare ska Statskontoret beskriva hur samverkan och dialog inom länen samt mellan samordnarna för varselarbetet och myndigheter fungerat, liksom dialogen mellan samordnarna och regeringen.

I uppdraget ingår även att redovisa erfarenheter och resultat från arbetssättet med särskilt fokus på samverkan och samordning av resurser, nationellt, regionalt och lokalt. Med utgångspunkt i den samordning av insatser som skett med anledning av varsel ska Statskontoret vidare föreslå hur dialogen mellan regionala och nationella aktörer kan utvecklas inom ramen för det regionala tillväxtarbetet. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 31 maj 2011.

Bakgrund

När antalet varsel började öka i Sverige som en följd av den globala ekonomiska och finansiella krisen under hösten 2008 tillsatte regeringen regionala varselsamordnare i samtliga län. Det är landshövdingen samt, i de län där det finns självstyrelse- eller samverkansorgan, ordförande i

Postadress
103 33 Stockholm
Besöksadress

Telefonvärd
08-405 10 00
Telefax

E-post: registrator@enterprise.ministry.se

dessa organs styrelse eller motsvarande som tilldelats uppdraget. Syftet med uppdraget var att bidra till en förstärkt samordning av aktörer och befintliga resurser på regional och lokal nivå för att kunna möta behoven hos individer och företag som drabbats av den ekonomiska krisen.

Inom Regeringskansliet tillsattes samtidigt en statssekreterargrupp med representanter för Utbildnings-, Arbetsmarknads-, Finans-, Social-, och Näringsdepartementet för att på nationell nivå främja samordning. I statssekreterargruppens ansvar låg även att föra en dialog med de regionala samordnarna med fokus på situationen i länen samt hinder och behov av nationella åtgärder. Samordnarna har vid upprepade tillfällen rapporterat direkt till statssekreterargruppen.

På regeringens vägnar

Maud Olofsson

Daniel Karlsson

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
 Socialdepartementet/SF
 Finansdepartementet/BA och SF
 Utbildningsdepartementet/SV och UH
 Näringsdepartementet/E, ENT, FIN och TE
 Integrations- och jämställdhetsdepartementet/IU
 Arbetsmarknadsdepartementet/A och AE
 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
 Tillväxtverket
 de av regeringen utsedda samordnarna